

Külföldről keresik hozzátartozóikat

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

II. ÉVFOLYAM 20. SZÁM

MEGJELENIK
MINDEN HÉTEN CSÜTÖRFÖKÖN

1946. MÁJUS 16.

Rehabilitáció és jóvátétel — a láthatáron...

Irta: DOMONKOS MIKSA

Csak javaslat még, de a jelek szerint a Nemzetgyűlés *mieltyes megvetéssel fogja megbélyegezni* ama fasiszta rendelkezéseket, melyek „az ország lakosságának egy részét” harmadrendű állampolgároknak bélyegezték, majd minden emberi jogaitól megfosztották, végül halottágyilkolták. Mily csodálatos, hogy a demokrácia, az emberi jogegyelelőség, hűtör kiállítás és őszinte szó zászlóvivője, ebben az esetben csak cikornyásan írja körül a maga becsületes szándékát. Más esetben mindig néven nevezi a gyermeket, nem ijéd meg a maga árnyékától, de ebben az egyébként fejlette tiszteletreméltó törvényjavaslatban nem meri megmondani, hogy zsidókat pusztítottak szégyenletes törvényekkel, géppisztolyokkal és mérges gázokkal a gonosztevők és örültek.

A magyar zsidóság elégtétellel veszi tudomásul, hogy a Nemzetgyűlés végre most már elérkezettnek látja az időt és kigyomlálja azt a sok bolondgombát, utszéli számarköröt és mérges beléndeket, amely 25 esztendő fasiszta magvetőinek lábanyomán felburjánzott. Nem szünlünk meg a felszabadulást követő első nap óta ezért a jóvátételért harcolni. Kormányok jöttek és mentek, mindig kilinesellünk, érveltünk és küzdöttünk ezért az igazságért, tehát igaz örömmel látjuk végre ezt a javaslatot, melyből a jelek szerint törvény lesz.

Jóvátétel —? Hangzatos szó, mert valójában nem is lehet jóvátenni az elkövetett szörnyűségeket. *Megbékélés —?* Szép szó, de megbékélhet-e, kinek fel- és lemenő egész atyafiságát elpusztították? Jogosult-e békülni a gyermek, ha szülője nem jött vissza, vagy az a szülő, ki hiába várja gyermekét. Felelhet-e a testvér és a többiek? Mert mi lesz, ha egyszer az Uristen végtelen kegyelméből minden poklokon keresztül megis visszatér valaki és csonka félkarjával rámutat a gyilkosra, kívül asztalhoz ültünk? Mi lesz a felelet a nagy tetemreheváskor?

Ezért nagy jó Urain, beszéljünk nyíltan. Ne adjunk könyöradamányt a juss helyett. Nem az ország lakosságának egy része jut elégtételhez, ha megbélyegzik a gyilkosokat, hanem a nemzeti becsület. Az a becsület, melyet mi legalább oly nagyra tartunk, mint mások, mert még mielőtt a fasizmus megölte testvéreinket, mi életünket és vérünket

adtuk a hazáért, mely nekünk több volt és becsesebb, mint azoknak a gyilkosoknak, akik Magyarországra riasztandították történelmünk legvégzetesebb katasztrófáját. Mi építők voltunk, ők rombolók. Mi hazafiak, ők idegenek. Mi hazatérők, ők hazatérők. És ha vannak, akik talán restellik a sváb ösloknál büszkén valljuk, hogy zsidók vagyunk, az Irás népe. Még a sárga bélyeg is a bibliai Dávid király pajzsát jelképezte, mely az isteni és emberi törvényeknek a jogunk és igazságunk örök szimbóluma.

Amikor ma örömmel üdvözöljük ezt a javaslatot, mely szerint a magyar állam nem kíván haszonélvezője lenni a halálgyárak áldozatainak, nagy elégtétel számunkra, hogy ezt soha fel sem lételeztük Magyarországról és annak bélyegvénnyeljárásáról. De csodálkozunk azon, hogy miként a fasiszta rezsim körmöfontan a társadalmi egyensúly helyreállításáról beszélt, vagy értelmiségi kormánybiztosságot rendszeresített, mikor valójában zsidótörvényeket hozott, még mindig ott tartunk ma, hogy az ország lakosságának egy részét” emlegeti ez a rehabilitációs javaslat és nem mondja meg nyíltan, hogy bizony itt az üldözött zsidóságról van szó. Ezt a meghunyászkodást nem vártuk volna az antiszemilizmus mezébe bujtatott reakcióval szemben. Mi pedig, akik annyit veszítettünk, hogy senkitől sem félünk ma, nyíltan megmondjuk, hogy több bátorságot várunk a demokráciától.

Az *anyagi jóvátétel* természetesen megoldásra váró kérdés. Másfél éve várunk rá. Mert törvényteliségeket vagyunk, azt a felfogást valljuk, hogy amit egyesek az ország lakosságának egy részétől a büntetőtörvénykönyvbe ütköző cselekményekkel elvettek, azt minden cikornyás megpályakolás nélkül vissza kell adni. *Ingókat, lakást, ültetést és földet egyaránt.*

Köszöntjük hát a javaslatot melyből bizonyára törvény lesz, még ha akadnak is gúncosok. Köszöntjük, mert Magyarország becsülete így kívánja, mert jóvátételre szorít a megsértett jogrend, a törvény és igazság. Ez a mi hivatásunk, akik az Irás népe vagyunk, mely a Tízparancsolatot adta az emberiségnek, ahol írva van, hogy ne kívánj a te felebarátod jószágát ne ölj és ne lopj!

ÁRA 10,000.000 PENGŐ

Budapesten 1000 izraelita vallású férfira 1565 izraelita vallású nő jut

A két nem aránya a budapesti zsidóság körében

A Zsidó Világkongresszus és a Jewish Agency for Palestine Magyarországi Képviseletének Statisztikai és Tudakozó Hivatala az „Új Élet” hasábjain már több cikkben hívta fel a figyelmet a magyarországi zsidóság statisztikájának negatív oldalaira, — hogy egy mondjuk — zsidóságunk „mennyiségi kérdéseire”, azokra a számyű veszteségekre, amelyeket az utóbbi évek természetellenes üldözései okoztak körünkben, de azokra is, melyeket a zsidóság természetes fogyatkozása idézett s idéz ma is elő.

Vilyányvaló, hogy e mennyiségi kérdés — a zsidó demográfia főproblémája — további alakulását csak az befolyásolhatja kedvezően, ha a negyedszázados fogyatkozás helyébe természetes szaporodás lép. Ezt viszont csak a házasságok számának növekedése vonhatja maga után, aminek a házassalóképes egyének arányos számú szerű előzslása szükséges. E helyi arány hiány, nő- vagy férfitolélet esetén ugyanis a kisebbségben lévő nem tagjai közül a különbség mérleke szerint — egyeznek házastárs nélkül maradnak, tehát kevesebb lesz a házasság és kevesebb a születés is.

E megfontolás vezet a jelen cikk tárgyához, a zsidóság (izraelita vallású népesség) nem szerinti eloszlásának vizsgálatához mégpedig elsősorban Budapestre nézve, ahol ma Magyarország izraelita vallású népességének mintegy kétharmada lakik, szemben a háború előtti állapottal, amikor a zsidóságnak kevesebb mint a fele élt a fővárosban.

Demográfiai és szociográfiai vonatkozások

De a nem szerinti vizsgálat a demográfiai szemponton kívül morálstatistikai tekintetben is érdekli: ha nem mindenki él házasságban, jelentős arányt érnek el a férvtelenül születések és a nőtolélet esetén emelkedik a prostituáltak száma is.

A kérdésnek szociográfiai vonatkozása is van: a nem férjezett nők ugyanis jórészt arra vannak utalva, hogy önállóan tartásuk el magukat, így a különféle kenyérkereső pályák felé törekednek s azokon lényeges számban képviselve neműket, a férfiaknak nemritkán komoly egzisztenciális vetélytársává válnak.

Minden szempontok mellett a kérdés sokrétű viszonyait a társadalom egyéb területeit is érinti, sőt sokszor döntően befolyásolja.

Budapestén már a második világháború előtt is lényegesen felülmúlta a nők száma a fér-

fiakét. 1941-ben, amikor a főváros izraelita népessége 184.453-ra ugrott, az össznépeség körében 1000 férfira 1.148, az izraelita lakossághól 1.105 nő jutott, vagyis nemeloszlás tekintetben a fővárosi zsidóság az össznépeségnél még viszonylagosan kedvezőbb helyzetben volt.

A második világháború és az üldözés ezután azonban a zsidóság minden viszonylagos előnyét gyakorlatilag megsemmisítette s — bár ez idő alatt az össznépeség adatai is jelentős mértékben váltak kedvezőtlenebbeké, — helyet adtak egy önmagában és viszonylagosan egyaránt megdöbbentő statisztikai képek.

Nemek szerinti elosztás az új statisztika tükrében

A Székesfővárosi Statisztikai Hivatal legújabb közlése szerint 1945 december 31-én Budapesten 1.000 férfira 1.317 nő jutott, vagyis a világháborús évek már a fővárosi össznépeség nőtoléletét is több mint 200-zal növelték. A Zsidó Világkongresszus és a Jewish Agency for Palestine Magyarországi Képviseletének Statisztikai és Tudakozó Hivatala abban a helyzetben van, hogy a budapesti zsidóság nemeloszlására vonatkozólag is módjában áll legújabb keletű adatot közölni. A hivatal — mint köztudomású — a múlt év második felében országos jellegű statisztikai összeírást végzett a zsidóság körében. Az eddig feldolgozott 62.587 budapesti személyi lap 24.397 férfi és 38.190 nő számbavételéről tesz tanúságot. Mint-hogy e szám elég nagy, a helyre kifejezhető arány majdnem teljes bizonyossággal vet fényt a fővárosi zsidóság nem szerinti eloszlására. Kiderült tehát, hogy a múlt év végén Budapesten 1.000 izraelita vallású férfira 1.565 izraelita vallású nő jutott, vagyis, hogy az üldözés éve a fővárosi zsidóság nőtoléletét ezenként közel fél-cerrel növelték.

E legújabb adatok összehasonlítása arra vall, hogy ma a fővárosban a zsidóság nőtolélete megközelíti az össznépeség körében mutatózó nőtolélet kétszeresét. Ez a tény szükség-szerűen arra vezet, hogy azoknak a kedvezőtlen demográfiai, morális és szociográfiai következményeknek, amelyek a nőtolélet kihatásaként fentebb érintettünk, jelenleg a budapesti zsidóság körében csaknem kétszeres mértékben kell jelentkezniük, mint a főváros nem-zsidó vallású lakosságában.

E kedvezőtlen halások közül egyik szemügyre külön is a demográfiai következmény. Azt

gondolhatnó ugyanis valaki, hogy a fővárosi zsidóság nemeloszlása csak általánosságban, tehát az összes korosztályokat illetően így kedvezőtlen, de kevésbé riasztó, ha csakis a házasság tekintetében számlajöve évfolyamoknál vesszük figyelembe. Mászóval arra gondolhatnánk, hogy a nőtolélet jórészt az idősebb korosztályokba tartozó asszonyok teszik ki, míg a fiatalabb korosztályokban, ahol a nők is deportálási szenvedtek, kisebb a különbség. Erre vonatkozólag hivatalunknak pontos adatai még nincsenek, de már az eddigiekből kiderült, hogy éppen a 14-40 év közötti

Megoldható a probléma a vidéki zsidósággal való összehasonlításban.

Valószínűen sokan lesznek, akik bizonyos információk birtokában azt gondolják, hogy a vidéki zsidósággal való összehasonlás jelentheti a megoldást, t. i. úgy tudják, hogy a budapesti magyaránú nőtolélettel szemben vidéken magyaránú férfitolélet jelentkezik. Valóban gyakran hallunk olyan vidéki zsidó községekről, ahol pár száz — főként munkaszolgálatból visszatért — férfival szemben alig néhány tíz zsidó nő él. E szörványos adatok azonban nem alkalmasak arra, hogy a helyzetet valóságosan világítsák meg. Hivatalunk már a vidékről befutott összeíró lapok egy részének feldolgozását is elvégezte és a vidéki zsidóság mintegy felének személyi lapjait átvizsgálva, arra az eredményre jutott, hogy 23.260 személyi lap közül 11.441-nek nő és 11.819-nek férfi volt a birtokosa. A nagy számok törvénye itt is valószínűvé teszi, hogy a teljes anyag sem fog lényegesen módosított eredménnyel nyújtani. E szerint a vidéken várt nagy férfitolélet helyett alig 1% os jelentéktelen többletet találunk. Az aránylag legszörványesebben járt debreceni és szegedi körzetekben — egyenesen nőtolélet jelentkezik. Mindezek szerint a

évfolyamok mutatják ezt a nemeloszlási arányt (10:16), amely a fiatalabb évfolyamoknál a fiúk javára, az idősebb évfolyamoknál a nők javára fordul el. E szerint a házassalóképes korosztályokra szűkítve a vizsgálatunkat, a probléma változatlan sulytal fennállónak mutatkozik.

A kérdés megoldását — függetlenül azok zsidó szempontból való értékelésétől — a vegyesházasságok nem hozhatják meg, hiszen az össznépeség körében is ezenként több mint 300-as nőtolélet van s így a nem-zsidó lakosság is férfitolélettel küzd.

kérdést a budapesti és vidéki zsidóság összehasonlításán is csak szörványos esetekben és lényegileg egyáltalán nem tudja megoldani.

A magyarországi zsidóság mennyiségi kérdésének megoldására tehát a statisztika nem tud kivétel utat mutatni.

Még egy fellütnő megállapítást tehelünk. 1941-ben a fővárosi izraelita vallású lakossága 184.453-ra ugrott, 1945 végén viszont valamivel alatta maradt a 100.000-nek; e szerint 1941-től 1945-ig a fővárosi zsidóság száma 45,7 százalékkal csökkent. Mászóval 1941-ben a fővárosi zsidóság körében 1.000 férfira 1.105 nő, 1945 év végén 1.566 nő jutott. E szerint a szóbanforgó 46-közben a nők arányszáma 41,7 százalékkal növekedett. Tehát nagyjában helytálló az a megállapítás, hogy a második világháború évei alatt a budapesti zsidóság körében a nők arányszáma mintegy ugyanolyan mértékben növekedett, amilyen mértékben a zsidóság egész lélekszáma csökkent. Ez a tény is rávilágít a zsidóság maj-statisztikájának kétszeresen (illetőleg sokszorosan) kedvezőtlen voltára.

PACH ZSIGMOND PÁL

Magyar zsidó gyermekek egy csehszlovákiai gyűjtőtáborban

A csehszlovákiai Chebben az ottani zsidó hitközség titkára több olyan gyermeket talált, akik minden valószínűség szerint magyar zsidó származásúak. A gyermekek születési idején kívül a hitközség titkára megállapította, hogy „A” betűsén jelöltek. A hitkerítők így jelölték meg a deportációba került magyarokat, illetve magyar zsidókat.

A megtalált gyermekek névsora:

Barányi Géza szül. 1944 II. 7.
Erigger László, 1943.

Fekete László, 1944 III. 3.
Kupka Elis, 1942 VII. 30.
Notreleh Jónás, 1944.
Otáh (vagy Olák) Mária, 1943 IV. 1.
Palaki Ignác, 1943 XI. 2.
Sebiöld László, 1944 VIII. 7.
(Immeretlen családnévű) Lovóik, 1945 (Breslauban született).

Kérjük olvasóinkat, hogy hasonló ismerőseiket bírunk-e szíveskedjenek figyelmessé tenni.

A gyermekek további adatainak megállapítása érdekében a DEGOB minden intézkedést megért.

Vidékről és vidékre

személy és teherszállítás ill. NAGY, Vas-utca 2/b.

A zsidó világszervezetek londoni konferenciájának nagyfontosságú határozatai és megállapításai

A napokban érkeztek meg a két hatalmas zsidó világszervezetnek: az *English Jewish Assosiation* és az *American Jewish Committee*-nek tanácskozásiáról készült jelentések és a hozott határozatok. Ezek legnagyobb mértékben érdeklik a magyar zsidóságot, nemcsak a két szervezet jelentősége, hanem a tanácskozások anyaga és a hozott határozatok miatt is. Az *American Jewish Committee* egyike a legnagyobb amerikai zsidó szervezeteknek, amely 1906-ban alakult meg és első elnöke a kiváló amerikai államférfi, *Louis Marshall* volt, akinek tevékenysége évtizedeken keresztül a zsidóság helyzetét és politikáját döntően irányította. Ennek a szervezetnek a célja, hogy küzdjön a zsidóság jogaiért azokban az országokban, ahol a zsidók jogegyenlősége veszélyeztetve van. Már az első világháborút követő békeszerzések megalkotásánál nagy befolyásuk volt, különösen a kisebbségi jogok törvénybe iktatásánál. Az *English Jewish Assosiation*, az angol imperium zsidóságának legnagyobb szervezete, amely 1871-ben alakult meg és ugyanazon célkitűzéseket követi, amelyeket a festszék amerikai szervezet megvédeni a zsidóság jogait azokban az országokban, ahol az szükségének mutatkozik és az inségben levő zsidók társadalmi helyzetének javítása végett a többi zsidó szervezetekkel együttműködni.

Az európai zsidóság válságos helyzete miatt az *American Jewish Committee* szükségesnek tartotta, hogy az utóbbi időben Londonban állandó irodát állítson fel és a legfontosabb kérdések megtárgyalása végett több tagját, *Jacob Blaustein* elnökkel az élén, kiküldte a londoni konferenciára. A tárgyalásokra a két zsidó világszervezet meghívta az érdekelte zsidóság kiküldöttét; képviselve volt *Argentína, Ausztrália, Belgium, Bulgária, Csehszlovákia, Franciaország és Algír, Hollandia, Marokkó, Svédország* és ezenkívül természetesen az *Északamerikai Egyesült Államok és az Angol pülagbirodalom zsidósága*. A meghívást elfogadták, de közlekedési akadályok miatt nem jelenhettek meg a magyar, a lengyel és a svéd zsidóság delegátusai.

A tanácskozásokat hagyományos szokás szerint *ima* vezette le, amit a londoni hitközség egyik rabbija *H. M. Lazarus* mondott, utána *Leonard Stein* az angol zsidótársaság elnöke,

nyitotta meg az ülést. Elmondta, hogy azért jöttek össze, hogy őszintén kicséréljék nézeteiket és tapasztalataikat. Az értekezletnek nem az a célja, hogy mindenki kötelező határozatokat hozzon, vagy olyan döntéseket fogadjon el, amelyek megkötik a résztvevőket és azokat a zsidó tömegeket, akiknek nevében megjelentek. Rámutatott arra, hogy az értekezleten résztvevő zsidó közösségeknek és szervezeteknek különböző tapasztalataik vannak és különböző a nézetük azokról a kérdésekről, amelyek megvitatásra kerülnek, — de emellett elég sok a közös eszmei alap, amelyben mindenki megegyezik.

A tanácskozások befejezése után a konferencia jelentést adott ki, amely felöleli a zsidóság legfontosabb kérdéseit. A jelentés nem tiltakozik, hogy a helyzet súlyos, úgy a világ, mint a zsidóság történelmében egyaránt. A zsidóság szenvedett a legtöbbet a Hitler és csatlósai által lerohant országokban. Az európai kontinens zsidóságának többsége kipusztult és a túlélők legnagyobb részét is kizsárolták. A zsidó erőfeszítés önmagában nem elegendő, hogy helyreállítsa a zsidóság helyzetét az európai kontinensen. Az összes demokratikus államok támogatására és együttműködésére van szükség, hogy megbirkózhassanak a nehézségekkel, amelyekkel Európában a zsidóságnak szembe kell néznie. Az utolsó évtized megmutatta, hogy azok, akik a mai civilizáció ellen jöttek emelkedni, azt a zsidók megtámadásával kezdik, de a zsidók csak az első áldozatok. A zsidóság kérdése ennél fogva nemcsak a zsidóságot érdekli, hanem a legnagyobb fontosságú mindazok számára, akik megőrizni akarják a mai civilizáció lényegét.

Ezután a jelentés megállapítja, hogy „az értekezlet folyamán gyümölcsöző és értékes eszmecsere k alakultak ki. Értesüléseket szereztünk és szempontokat hallgattunk, amelyek nagyban megkönnyítik egymás bajainak megértését és amelyek hozzájárulnak sokkal szorosabb kapcsolatok létesítéséhez az illetékes szervezetek és közösségek között. Az értekezlet sikeres volt e tekintetben, mert alkalmat nyújtott arra, hogy meghallgassunk olyan embereket, akik vezetők saját közösségükben és akik a zsidó élet különböző szempontjait képviselik. Mindenféle politikai véleményű zsidók, elionisták és nem elionisták, agudisták és reform zsidók, mindannyian felhasználhat-

ezt a kedvezőbb alkalmat, hogy kifejezzék nézeteiket és kicséréljék véleményüket. Azt hiszem, dicséretére vándik az értekezlet résztvevőinek, hogy az egész heti tanácskozás alatt mindentek az elemek a legnagyobb mértékben tudták folytatni vitájukat, attól a közös óhajtól vezelve, hogy a megegyezés

lehető legmagasabb fokára jussanak.”

A konferencia jelentésének további tartalmából kitérnek azok a sorsdöntő kérdések, amelyekkel foglalkoztak és amelyek a világ zsidóságának legfontosabb problémái és a magyar zsidóság megújulásának is előfeltételei. Ilyenek:

Az európai zsidóság jövője

A megjelent delegátusok részletesen feltárták a jelenlegi állapotot és megvitaták azokat a feltételeket, amelyek szükségessé az egyes országokban megmaradt zsidók életének újból való megkezdéséhez. Leszögezték, hogy bármilyen nagyok voltak a hitleri rezsim pusztításai a nyugateurópai zsidó közösségekben, a *Belgiumból és Franciaországból jövő jelentések megmutatták, hogy ezek az országok még nem felejtették el demokratikus hagyományukat és hogy lakosságuk nagyrésze hozzájárult a megszállás alatt sok ezer zsidó megmentéséhez, gyakran saját életük kockáztatásával is. Ezekben az országokban a jelenlegi uralmi rendszer barátságos a zsidókhöz és megkísérli, hogy javításgyan azokat az igazságtalanságokat, amelyeket a zsidók elszerveztek. De azért nem tagadja a jelentés, hogy a náci propaganda mély nyomot hagyott és csak*

egy kiterjedt demokratikus felvilágosító hadjárat tudja eltávolítani az antiszemitizmust. A jelentés megüleséri *Bulgáriát*, mert az onnan jött delegátusok elmondották, hogy a nemzsidó lakosság milyen hívóón viselkedett a háború alatt. A többi balkáni országokban a zsidók helyzete meg nem tisztázódott. „Gazdaságilag a zsidóság nagyon elszegényedett és politikailag az antiszemitizmus még mindig veszélyes méreg. Nagyméretű kivándorlásra lesz szükség és csak a jövő tudja megmutatni, vajjon a zsidóság tekinthető részre lényeg visszakapja-e elrabolt vagyonát és gazdasági pozícióját.” *Szlovákiát* illetően külön megjegyzik, hogy az ottani viszonyok teljesen különböznek a cseh- és morvaországi állapotoktól, mert *Szlovákiában a zsidók még nem kapták vissza vagyonukat, noha a központi kormány minden intézkedést megtett ebben az irányban.*

A nevelésügy újjászervezése

A konferencia kütön albizottságot választott a nevelési kérdéseknek és a hadiárvák ügyének megbeszélésére. Az albizottság javasolta, hogy minden egyes delegáció nevezze meg egy-egy tagját és az illető vállalja el azt a feladatot, hogy kapcsolatot létesít az országok különböző vallási és nevelésügyi szervezeteivel abból a célból, hogy a közeljövőben nemzetközi konferenciát hívjanak össze a zsidó nevelés újjászervezése és az európai zsidó tudomány felélesztése érdekében. *Jules Braunschwig*, az *Alliance Israélite Universelle* elnöke és fődelegátusa elváltta, hogy ő fogja előkészíteni ezt a konfe-

Kávéház, vendéglői berendezések

**GYORSMÉRLEGEK,
NATIONALKASSZÁK,
IRÓGÉPEK,**

vétel eladás

Rosenfeld

Népszínház-utca 31

renciát és a különböző országok megbizottainak ebben a fontos kérdésben vele kell érintkezésbe lépni (címe: 45 Rue de la Bruyere, Paris).

Hadiárvák

Ebben a tárgyban az albizottság javasolta, hogy tegyenek lépéseket minden ország kormányánál a célból, hogy a zsidó hadiárvák megmaradjanak, vagy visszatérhessenek otthonaikba. Elhatározták, hogy felkérlik a kormányokat, hogy tegyék lehetővé, hogy az idegen nemzetiségű hadiárvák, akik országukban tartózkodnak, ugyanolyan gondozásban részesüljenek, mint a saját nemzetbeliek, amint az Franciaországban is történt. Javasolták, hogy zsidó intézmények segítsék elő ezeknek a gyermekeknek örökbefogadását, vagy támogassák kivándorlásukat olyan országokba, ahol rokonaik vagy barátai vannak. A kivándorlás történhet *Palesztinába*, vagy más olyan országba, amely hajlandó ezeket a gyermekeket befogadni,

Jóvátétel és kártérítés

A konferencia tanulmányozta a vagyoni jóvátétel (visszatérítés) és kártérítés kérdését. Sajnálatos állapotok állapították meg, hogy sok országban a törvényhozás még nem intézkedett a kívánt mértékben, hogy a zsidók, a náciak és csatlósai által elrabolt tulajdonukat és jogaikat visszakapják. Az az álláspont alakult ki, hogy az örökösök nélkül elhalt zsidók, valamint a megsemmisült zsidó hitközségek vagyoniát azon zsidó közösségek helyreállítására használják fel, amelyek megmaradtak. A konferencia megvitatta az ellenséges országoktól járó kártérítés kérdését és azt, hogy mi legyen azokkal a javakkal, amelyek az ellenséges országokban élő zsidóké, de jelenleg a szövetséges államokban vannak. **Megállapították, hogy mindezek a dolgok a nemzetközi jog és az illető ország törvényeinek alapos tudását felőlelő további tanulmányokat igényelnek.** Egyébként ezeket a kérdéseket előkészítő albizottság, a következő javaslatokat terjesztette elő:

1. Az Egyesült Államok, Nagy-Britannia, Franciaország, Csehszlovákia és Jugoszlávia hivatalos zsidó szervezetei, — tehát azok az országok, melyeket felkérték arra, hogy egyetértésben a kormányok közötti mekküldött bizottsággal tanulmányozzák azon alapok hasznosításának kérdését, melyeket a néciállítózás áldozatai számára tartalékoztak — járjanak bősze illetékes kormányok megbízottainál és kérjék, hogy mihelyt ezek az alapok a jövőbeli bizottság rendelkezésére állnak, elsőbbséget kapjanak a koncentrációs táborok áldozatai.

2. Azoknak az országoknak zsidó szervezetei, melyek képviselve vannak a jóvátételi bizottságban, lépjenek fel kormányaiknál, hogy tanulmányozzák azon összeg felemelésének a kérdését, melyet a koncentrációs táborok áldozatai számára irányoztak elő.

Küzdelem az antiszemitizmus ellen

Hangsúlyozták, hogy az antiszemitizmus elleni küzdelem munkáját gondosan és határozottan kell megszervezni minden egyes országban, ahol antiszemitizmus van. Az antiszemitizmust meg kell ismertetni a közvéleménnyel, a nép jólétét és a nép minden egyes rétegét illető vonatkozásokban is. Nem arról legyen szó, hogy zsidók türelmet követeljenek vagy kérjenek, hanem arról, hogy zsidók és nemzsidók háttérben harcoljanak egy közös ellenség ellen. **Megállapították arra is, hogy azokat a hamis képzeteket, amelyeket néha a zsidókról alkotnak, le kell rombolni és meg kell küzdeni ezt olyan igazi képpel helyettesíteni, mely a zsidókat, mint a közösség ábrázatát mutatja be. Javasolták, hogy amikor csak lehetősé-**

3. Az Egyesült Államok, Nagy-Britannia és Franciaország illetékes zsidó szervezetei járjanak el kormányaiknál, hogy oly tartalmu utasításokat adjanak az amerikai, angol és francia megbízottaknak a berlini szövetségesek közötti bizottságban, hogy hatalmazzák fel az összes érdekelt kormányokat, hogy vagyoni jóvátétel kérdéseiben (oly javakra vonatkozólag, melyek Németországban vagy Ausztriában vannak) járjanak el az országokban tartózkodó idegen állampolgárok érdekében éppen úgy, mint saját állampolgáraik érdekében.

4. Abból a célból, hogy megkönnyítsék a zsidó vallási és kulturális vagyontárgyak visszaállítását, zsidó szakértőket rendeljenek ki Németország és Ausztria mindvégig megszállási övezetében az illetékes parancsnokságokhoz és ezek vegyék gondosabba a műkincseket, a vallási és kulturális szempontból értékes műtárgyakat. Ezeket a szakértőket a kolonai hatóságok válasszák ki abból a listából, melyet a jeruzsálemi héber egyetem terjeszt előjük; az összes gyűjteményeket szorgalmasan vissza eredeti tulajdonosaiknak, akár egyéneknek, akár intézményeknek — amennyiben azok kinyomozhatók és ahol az eredeti tulajdonos vagy jogutódja nem állapítható meg, vagy ahol az intézmény, amelytől a tárgyat elvették nem létezik, ezeket a vagyontárgyakat adják át egy arra alkalmas zsidó hitközségnek vagy intézménynek, vagy ennek hiányában bízzák a jeruzsálemi héber egyetemre.

5. Az uratlan zsidó javakat, amelyeknek egykori tulajdonosai az üldözések folytán elpusztultak, a kormányok adják át az illetékes zsidó hitközségeknek vagy zsidó segítő szervezeteknek. Az albizottság ajánlotta, hogy lépéseket tegyenek ennek érdekében azoknál a kormányoknál, amelyek a szövegfordítványok birtokában vannak.

A hontalan személyek

A konferencia kimondta, hogy a Németországban és Ausztriában még fellelhető, náciak által odahurcolt zsidókat haladéktalanul el kell szállítani oda, ahova azok menni akarnak. **Megállapították, hogy a zsidók többségének a kívánsága az, hogy Palesztinába menjenek és számukra Palesztina kapuit meg kell nyitni. Ugyanakkor szükségesnek tar-**

lották arra is rámutatni, hogy meg kell tenni a lépéseket, hogy akik akarnak, az Egyesült Államokba, Kanadába, Ausztráliába, stb. kivándorolhassanak.

A kivándorlás ügye

Etekintetben a konferencia véleménye nem volt egyhangú. Néhány delegátus szerint Palesztinán kívül is egyes országok számításba jöhetnek. mások szerint csak a palesztinai bevándorlást lehet komolyan mérlegelni. Atekinetben meggyeztek, hogy az Egyesült Nemzeteknél (UNO) szorgalmazni kell, hogy a bevándorlás szempontjából tekintetbe jöhető országok kapui megnyíljanak a zsidóság előtt, hogy a menekültek — legyenek azok zsidók vagy nemzsidók — megkaphassák azt a jogot, hogy ideiglenesen ezekben az országokban tartózkodjanak, amelyek menekülteket nyújtottak nekik, továbbá állandó letelepedési engedélyt és munkajogot kapjanak; végül, hogy olyan nemzetközi szervezetet létesítsenek, amely a kivándorlók és az ujonnan letelepedők anyagi támogatásával foglalkozik. Ugyanígy nemzetközi szervezetet kell létesíteni, amelynek feladata a zsidó kivándorlók útképzése.

Palesztina

Idővonalközön általános volt a meggyezés, hogy mindent el kell követni, hogy Palesztinát megnyissák a nagyarányú zsidó bevándorlás előtt és hogy a föld vásárlására vonatkozó eddigi korlátozások megszüntessenek. A vita folyamán a palesztinai problémának különböző megoldási lehetőségeit vetették fel, de általában meggyeztek arról, hogy megvan a közös alap a zionisták és a nem zionisták közötti együttműködésre ebben a tárgyban is.

A békeszerződések

Foglalkoztak a korábbi ellenséges országokkal, különösen Olaszországgal, Magyarországgal, Romániával és Bulgáriával kötendő békeszerződésekről, s erre vonatkozóan kiváló nemzetközi jogászok véleményét hallgatták meg. Ezek kifejtették, hogy a békeszerződésekkel kapcsolatban alkalom kínálkozik arra, hogy a zsidók jogszerezésért, az elégtellett és jóvátételt nemzetközi jogilag biztosítsák.

Az emberi jogok védelme

A konferencia ezzel a kérdéssel abban a vonatkozásban foglalkozott, hogy az Egyesült Nemzetek külön bizottságot küldötték ki, amelynek feladatát az eszközök, amelyek az emberi jogok hathatós biztosítására alkalmasak. Az értekezlet megállapította, hogy a zsidók mindig a demokrácia elharcosai voltak. A zsidók csak demokráciában rendezhetik életüket. Éppen ezért az a vélemény elhangzott, hogy a multiban a demokrácia eszközök nem

védtek meg a zsidók életét és jogait, a többség azt a meggyőződést fejezte ki, hogy nem szabad elcsüggedni és hogy a felelet az legyen: Több és több demokráciára van szükség. A zsidó közösségeknek azért kell harcolniuk, hogy az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok minden egyes ország alkotmányának részét képezzék és hogy az Egyesült Nemzetek a „nemzetközi emberi jogokat” biztosító ködézet dolgozzanak ki, amely hathatós védőegység legyen, ha szükség lenne szankciókra.

A konferencia ezzel fejeződött be, hogy a két zsidó világszervezet a jövőben is együtt fog működni és értesítéseiket és gondolatokat ki fogják cserélni. A londoni központi irodáik a jövőben mintegy clearing-irodáként fognak szerepelni és minden zsidó közösségnek szemmel kell tartaniuk a közönségre állanak, hogy segítséget vagy tanséget nyújtsanak.

MUNKÁCSI ERNŐ

Atadták a kormánynak és a nemzetgyűlés elnökönek az országos értekezlet határozatait

A május 7-én megtartott országos értekezlet — mint megírtuk — elhatározta, hogy a benyújtott s egyhangúlag elfogadott határozati javaslatokat küldöttség útján juttatja el a kormányhoz és a nemzetgyűlés elnökéhez. Ez megtörtént. Az értekezlet által megválasztott küldöttség május 8-án Varga Bélának, a nemzetgyűlés elnökének, május 9-én pedig Nagy Ferenc miniszterelnöknek és Rókosai Máttyás miniszterelnök helyettesnek együttesen adta át a határozati javaslatokat.

Keressük két deportált fiunkat!

Hoffmann Emil

született 1923 Sopron.

Hoffmann Erich

született 1927 Sopron.

KISTARCSARÓL 1944. július 19-én BERKENAUBA VÖRÖK mindkettőt ott a kislángok-kammerban dolgoztak. 1944. október 26-án ORANIEN, BURGH, emam SACHSEN-HAUSENBA és állítólag innen KAUFERINGBE, a 11-es blokkba kerültek. Később esett szüleik könyörögnek, aki tud rólok, értesítsen. Minden költséget visszafizess megértésük.

HOFFMANN Dórá, Budapest, VI. Patisi Ede u. 67.

Glosszák a hétről

BIZONY NEM TULZOTT az Angol-Amerikai Palesztina Bizottság jelentése, amikor — az európai helyzettel foglalkozva — megállapította, hogy sok országban esztendőig is eltarthat, amíg sikerül eldölni a néplétek „gyökereiből” az antiszemitizmus mérgét.

Erre a megállapításra gondolunk, amikor a legutóbbi pesti antiszemita „tömegjelenségek”-ről olvasunk. Mi is történt valójában? Az, hogy alszenteskedő reakció dómák és ügyeskedő nyilas lötygék elterjesztették bizonyos asszony-rétegekben „sorozatosan elhunyt gyermekek” és „a zsidó gyermekrablók és gyermekgyilkos legendáját”. E legenda alapján három ártatlan, szerencsétlen embert felhollra vert a tömeg, amely „bevette” a tavasz propaganda-mesét.

Az egyik eset, például, úgy zajlott le, hogy egy asszony megpillantott az utcán egy férfit, akire haragudott. Megpillantotta és tüstént „remek” ötlete támadt. Az ötlet az volt, hogy elkezdett kiabálni: „Fogják meg a gyermekgyilkos zsidót!” Percek alatt hatalmas tömeg verődött össze. Férfiak, nők, öregek, fiatalok ütlegeltek és rugdosták a szerencsétlen embert. Senkit sem érdekelt: vajjon valóban „gyermekgyilkos zsidóról” van-e szó? A rendőrök is alig tudták kiszabadítani a „népdüh” forgalagából a félig agyonvert áldozatot.

Az antiszemita jelszóval feltüzelt tömeg azután az országba elöl sem akart lágtani. Rendőri riadóautók és mentőkoecik vonultak ki a helyszínre, amely órákhoz-szat ostromállapot lüneteit mutatta. S mindez egyetlen asszony néhány bosszúból fakadt, hisztériás mondatára történt...

Igy kezdődhetett Tiszacsizár. Suttogások, majd kiáltások alapján. Egyetlen ügyes mondatból.

Mi a tanulság? Nem szabad olyan elnézően napirendre térni a felelőtlen mondatok felett! Egyetlen mondat néha több emberéletbe is kerülhet! Különösen, ha az ilyen mondat „háttér” állszentektől és nyilasoktól származik!

*

ENYHE MORÁLIS adott némi „aláfestést” a pesti pe-

dagógusok ama gyűlésének, amelyen az volt a téma, hogy — a lehetetlenül alacsony fizetések következtében — éhbál veszélye fenyegeti a magyar tanárokat és tanítókat.

Az enyhe morális, amit kötelességünk szótánná, nem a létező minimum alatti fizetésekkel állott kapcsolatban! Egészen más miatt morajlott és egészen másfajta kívánságokat hangzottatott egy kis csoport!

Miközben a pedagógusok jogos és méltányos, minden kultúrember támogatására méltó kívánságairól folyt a vita, — a háttérben ilyen „szavalkórús”-szerű jelszavak röpködtek: „Ki a zsidó-kall”, „Nem kellene a zsidók!”

És a jelenséget csupán azért kívántuk feljegyezni és ideiktatni, hogy figyelemztessük a demokratikus magyar tanácsot és tanítókat: úgy látszik, még mindig akadnak „fasista elemek a sorok között!”

A tanárok és a tanítók jogát követelhetik, hogy bizottságok számukra legalább létező minimumot megállítsák! A gyermekeiket a tanároknak és tanítóknak bízó szülők pedig ugyancsak jogukat követelhetik, hogy a tanárok és a tanítók sürgősen seprűzzék ki egyesületükben és közületükben mindazokat, akikből még ma sem párolgott el a fasista gyűlölet országrontó és emberöltő szellem!

*

A DEMOKRÁCIA LAKMUSZ-PAPIRJÁNAK nevezi a zsidókérdést Katona Jenő, az Új Magyarország hasábjain megjelent cikkében. A hasonlat valóban frappáns! De — hozzátelhetjük — nemesak szellemes, hanem találó is egyben!

A zsidókérdés csakugyan megmutatja, hogy miképp áll valamely ország a demokráciával! Mást mutat a lakmusz-papír ott, ahol a demokrácia már mélygyökerű és ott, ahol a demokráciának még sokféle ellenállással kell megküzdenie!

A magyar demokrácia lakmusz-papirja, például, azt mutatja, hogy Magyarországon az antiszemita rendszerint azonosak azokkal, akik átkozzák a földrajzot, meg-

könyvezik a svábokat és — az önkritikát sem mellőző hazafiaság helyett! — sovániszta illúziókban élnek.

A zsidókérdés folytonos felvetése tehát azt jelenti, hogy — a zsidókérdés „felfőtörökösávat” — a még mindig egészen meg-nem-szemmitelt reakciós körök folytonos rohamokat intéznek a magyar demokrácia ellen.

*

„SZEGÉNY, JÓ LAJOS BÁCSI” érdemeit méltatta több ízben a Biro-utcai leánygimnáziumban Dán György tanár, aki ellen most népellenes büntetést, valamint büntetett feldicsérelésnek vétsége miatt vádiratot adott ki a Népgyűlés.

A „szegény, jó Lajos bácsi”, akit a professzor ur szerint „ártatlanul kaptak le”, nem más, mint Méhely Lajos, a német fajvédelmi teóriák magyarországi átültetője, nemzedék lélek-mérgezője, tudományos életünk egyik fő-megrontója.

A „szegény, jó Lajos bácsi” magyarozgatta, terjesztgette, hirdeltgette végkimerülésig azokat a szörnyű tanokat, amelyek alapján háboruba vitték a magyarság tömegeit és „halálgyárakba” küldték a magyar zsidóság tulajdonbőbbségét.

Dán György tanár ur mégis a „szegény, jó Lajos bácsi”-t sajnálja és a „szegény, jó Lajos bácsi”-t sajnáltatja a diákjaival. Pedig Méhely Lajos — tekintettel az öregkorára — a rabkórházban tartózkodik, ahol rendszeres kosztot és orvosi ápolást kap!

Milyen másképp bántak az öreg zsidókkal azok az ifjak, akiket Méhely Lajos nevelt fel a fasizmus „pillérei”-l! Ezek a Méhely-legények azt tanulták, hogy a zsidó egy falatot sem érdemel és — mint jó tanítványok — ugyan koplaltatták az aggyastyánokat is!

A fasizmus és a demokrácia között, például, abban is különbség mutatkozik, hogy — míg a fasizmus az ártatlan betegeket és öregeket brutálisan bántalmazta — a demokrácia a bűnös betegeket és öregeket sem fosztja meg a gyógykezelés lehetőségétől!

Dán György tanár ur — és a többi dánygörgyök — mégis Méhely Lajost siratják, aki pitha kórházi ágyban feleddhet és nem azokat, akiket Méhely Lajos fajvédelmi örök-

letének szellemében úgy puffantották le és dobálták a Dunába a nyilasok, mint ha veszett kutyák lennének!

*

VERES PÉTER, a népi irodalomról szóló előadásban, — miként már annyiszor tette — megint egykialop utá vette a grófokat, németeket és zsidókat. Pedig valami különbség mégis csak van a három „kategória” között! Ha nem több, hát annyi, hogy a grófok tudvalévőben általában egy osztályt alkotnak, amelynek érdekei nem azonosak a dolgozó földművelők érdekeivel; a németek nemzetiséget jelentenek, amelyre vonzerőt gyakorol az aránylag nem messze lévő hetvenmillió kompakt németiség; a zsidók viszont sem osztályt, sem nemzetiséget nem tekinthetők, hiszen egyfelől vannak homlokegyenest ellenkező érdekei, szegény és gazdag, proletár és kapitalista zsidók, másfelől pedig a zsidók, akik Magyarországon magyarul beszélnek és magyarul éreznek, semmiképpen külföldi vonzás törvényét nem követik.

Veres Péter, a „parasztság bálcsa”, tehát helytelen módszereket alkalmazott, amikor „összeboronálta” a grófokat, a németeket és a zsidókat, mint olyanokat, akik nehezen asszimilálódhatnak a magyar népiséghez! Igaz, már az is concesszió, hogy Veres Péter magyanehezen bár, de mégis el tud képzelni olyan zsidó író-kollégát, aki iszonyu áldozatvállalással esetleg asszimilálódik!

Engedtessek meg nekünk, hogy — hosszú névsor helyett — most csupán arra az Acsády Ignácra hivatkozzunk, aki nem hagyta el a hitét, mint a különben zseniális Sárközi György, akif Veres Péter a sikerült asszimilálódás egyetlen példájának tüntet fell! Acsády Ignác zsidóként élt és zsidóként halt meg! (A sírja a rákoskeresztúri temetőben található.)

Acsády akkor rajzolta meg a magyar parasztság történelmi útját és akkor jelölt ki a magyar földművesnép országépítő szerepét, amikor Veres Péter és a „népi írók” még a világon sem voltak!

Acsády meglátta Tiborc és Ahaszér, a magyar jobbágy és a földhözragadt, koldus-szegény zsidó sorsközösségét! Ez a sorsközösség mindaddig fennállott, amíg egyes „népi írók” szándékos propagandával meg nem zavarták!

SÓS ENDRE

Külföldről keresik

A HIAS HEBREW SHELTERING AND IMMIGRANT AID SOCIETY budapesti hivatalánál keresik az alábbiakat. Nevezettek jelentkezzenek, vagy bárki, aki tud róluk, jelentkezze az ár személyesen, akár írásban a HIAS hivatalában, V., Dorottya-u. 7. szám alatt, hétköznapokon délelőtt 9-1 óra között.

- A. 34348. Szász Magda, felszabadult Buchberg-Wolfratshausenban, München mellett, visszatért Magyarországra. Keresi: Fainberg Mózes, 410 Riverside Drive, New-York.
- A. 34367. Kozma József, szül. 1906. Franciaországba ment Navarre-ux-be? Keresi: J. B. Bergsman, Ausztrália.
- A. 272. Szoly Zsuzsanna, Budapest, Retek-utca 23. Keresi: Schlejer Arno, Bukarest, 113 Serbam Voda.
- A. 399. Kovács Gyula, Jókai-u. 5. Keresi: Kovács James, Detroit, Michigan.
- A. 460. Krcu Ferenc, Budapest, Tátra-u. 39. Keresi: Hicem, Shanghai.
- A. 470. Erenye Mária, Szt. István-körút 13. Keresi: Hicem, Tanger.
- A. 522. Gerő Ignác, Tompa-utca 23. Keresi: Hicem, Sidney.
- A. 536. Schwartz Imre, Teréz-körút 41. Keresi: Herskovits László, Tanger.
- A. 570. özv. Fekete Jenőné, Thököly-ut 119/b. Keresi: Fekete István, Tanger.
- A. 803. Grotto Ödön, Légrády Károly-u. 8. Keresi: dr. Grotto Sándor, Petak Tikvah, 10. Pca Sir.
- A. 879. Lengyel Mártonné, Sip-utca 7. Keresi: Spitzer Artur, Tel-Aviv, Kerem Kajemet 87, Blvd.
- A. 1054. Gallay Nándor, Andrássy-ut 59. Keresi: Goldschmied Desiré, Caldas Rein. A. 1075. Thiemann Frida? Nagyenyedi-utca 5. Keresi: Hicem, Sidney.
- A. 1111. Hirtenstein Ilona, Visegrádi-u. 9. Keresi: Murányi Péter, Sao Paolo.
- A. 1288. Farkas Kohn Melitta, Visegrádi-u. 3. Keresi: Kohn Leó, Bari, Italia.
- A. 1522. Hersch Sámuel, Nagyatádi Szabó-u. 37. Keresi: Hersch Armand, Via Lombardia, c/o. Pagnini, Róma.
- A. 1528. Rapaport Erzsébet, Thököly-ut 117/b. Keresi: Rapaport Saul, Posina, Vicenza.
- A. 1529. Reitzer Aranka, Thököly-ut 117/b. Keresi: Rapaport Saul, Posina, Vicenza.
- A. 1573. Faludi Mihály Rottenbiller-u. 26. Keresi: Gutszaju Jack, Paris.
- A. 1810. Szegő Rózsa, Csáky-u. 5. Keresi: Breuer József, Haifa, Hebrew Termical College.
- A. 1814. Dr. Szabó Andrásné, Légrády Károly-u. 12. Keresi: dr. László Vince, Tel-Aviv.
- A. 1882. Fuchs Klára, Pozsonyi-ut 4. Keresi: Divryné Hein Anna, Páris.
- A. 2075. Dr. Statter Félix, Nap-utca 32. Keresi: Statter Hermann, Bombay.
- A. 2300. Szegő Edith, Falk Miksa-u. 16. Keresi: Sao Paulói érdeklődő.
- A. 2338. Lily Todor, Teréz-körút 12. szül. Cohner. Keresi: Kohner Éva, Tarbes, Franciaország.
- A. 2343. Salgó Imre, XIV. Miskolci-ut 23. Keresi: Israelski Kaete, Bruxelles.
- A. 2494. Pieta Rudolf és Guido, Pozsonyi-ut 19. Keresi: Pieta Bernard, Sofia.
- A. 2600. Popper Riehard, Lónyai-u. 46. Keresi: özv. Vámu E.-né, Elisabéthville.
- A. 2622. Glück Izidorné, Klauzál-u. 13. Keresi: Klein Desire, Páris.
- A. 2638. Liebermann Klára, Pannónia-u. 6. Keresi: dr. Heck Anna, Montrouge.
- A. 2701. Táhoriné Cohner Lily, Budapest. Keresi: Cohner Éva, Tarbes.
- A. 2717. Schuller Felice, Rózsa-u. 29. Keresi: Schuller Aladár, Anvers.
- A. 2786. Zsámboki Miklós, Liszt Ferenc-tér 10-12. Keresi: Zsámboki László, Ankara.
- A. 2808. Drechsler Ármán, Rózsa-u. 27. Keresi: Goldberger Ármán, Teherán.
- A. 2873. Szél László, Csanádi-utca 5. Keresi: Szél Pál, Teherán.
- A. 2875. Friedmann Edéné, Szinyei Merse-u. 20. Keresi: Váradi Imre, Teherán.
- A. 2894. Fáth Mihály, Szabolcs-utca 30. Keresi: Fíbbi Kitty, Teherán.
- A. 2898. Grosser Sándorné, Király-u. 51. Keresi: Singer László, Teherán, Tel-Aviv.
- A. 2915. Dreuer Dávid, Visegrádi-u. 10. Keresi: Sinai Fülöp, Tel-Aviv.
- A. 2917. Einhorn Mojse Lelser, Király-u. 2. Keresi: Elnhorn Nahumu Jehudi, Tel-Aviv.
- A. 2927. Gross Józsefné, Kanizsai-u. 3. Keresi: Goldstein Ella, Haifa.
- A. 2941. Klausner Kató, Andrássy-ut 113. Keresi: Brandstaetter Klausner Margot, Tel-Aviv.
- A. 3023. Katz Sándorné, Berceányi-u. 18. Keresi: Lachmann Hanna, Herzliah.
- A. 3025. Stern Arthur, Lajos-u. 19. Keresi: Goldberger Benjamin, Tel-Aviv.
- A. 3027. Görög Istvánné, Eszék-utca 19. Keresi: Goldberger Benjamin, Tel-Aviv.
- A. 3114. Dezsőfi Frigyesné, Király-u. 72. Keresi: André Dezsőfi, Páris.
- A. 3180. Deák Imre, Pozsonyi-ut 1. vagy 2. Keresi: dr. Fried Emanuel, Tel-Aviv.
- A. 3205. Kálmán Oszkár, Thék Endre-u. 43/c. Keresi: Kálmán Csalm, Nechemia,

Feketekönyv, Szürkekönyv és még valami...

Irta: Stella Adorján

Richard Cosman képviselő, az angol alsóház tagja május 9-én nagyszabású előadásban számolt le az európai zsidóság helyzetéről. A képviselő szavaira az egész világ felfigyelt: ő a londoni rádió agytrösztjének egyik legnépszerűbb tagja, az ő szavából sok reményiséget és vigaszt merítettünk a háború alatt. Cosman megállapította, hogy „a magyar zsidóság” teljes egészében deportálásba került és akik hazakerültek, nem kapják vissza vagyonaikat és így Palesztinába készülnek kivándorolni. Megállapítja, hogy a magyar zsidók helyzete sokkal rosszabb, mint a román zsidóságé.

A béketárgyalások küszöbén az jut az eszünkbe, hogy mennyire szükséges lenne a világ közvéleményét hitelesen tájékoztatni a magyar zsidók helyzetéről. Őszintén meg kell állapítani, hogy ebben az irányban eddig nagyon kevés történt. Emiatt méltó, hogy egy magyar újságíró megírta a Feketekönyvet, majd kiadta ennek szomorú testvérét, a Szürkekönyvet és ez a két könyv az, amely bázisul szolgálhat a világ tájékoztatására. Örömmel értesülünk, hogy az egyik londoni könyvkiadó cég a két mű alapján angol nyelven is meg akarja jelentetni a magyar zsidók szenvedéseinek tragikus történetét.

A Feketekönyv és a Szürkekönyv szerzője magyar-zsidó újságíró: Lévai Jenő. Engedjék meg nekem, hogy ennek a lapnak hasábjain foglalkozhassam ezzel a hitestestvérünkkel, aki a tájékoztatás terén emberfeletti munkát végzett. Lévaival esztendőig egy szerkesztőségben dolgoztam és akkor „Endre László ellenfele” volt a mellékneve. Ma már megállapíthatjuk, hogy ez a becenev fölér egy kitüntetéssel. A gödöllői kiskirályt ő már akkor támadta, amikor mások nagyuri hóhortnak, kaszinói főlénynek tekintették Endre László antiszemitizmusát. Sajnos, ebből a szeszélyből terebélyesedett ki aztán az a szadista gyilkos fajgyűlölet, amely Pest megyéből kiindulva elárasztotta az országot.

Lévai Jenő bátran és következetesen állította tollát a zsidóság szolgálatába. Amikor Kollós-váry-Borcsákék terrorja megfosztotta lapjától, „Képes Családi Lapok” címmel zsidó lapot szerkesztett és az elhurcolt zsidó munkaszolgálatos testvéreinket igyekezett segíteni. Ebben az időben gyakran találkozom vele: a tragikus körülmények között elhunyt kiváló Csörgő Hugónk útján ő juttatta hozzám a panaszokat, amelyeket igyekeztem a honvédelmi miniszternél orvosolni. Akkor figyelmeztettem Lévai Jenőt (ak nagy élegtételemlül szolgál, hogy figyelmeztető levelemléközölte is „Margit-körúti vész-bírák” című művében) óva intettem, hogy örökös panaszait tulzottnak találják és üldözni fogják. Jóslatom valóra is vált: Lévai Jenőt letartóztatták, haditörvényszék elé állították és csodával határos módon menekült meg a hírhedt Dominicus margitkörtúti vészbírái elől. Megszökött a sajtókamarai internálások csoportjából is és túlélt a nyilasok rémuralmát is. A Szent István-körút 2. sz. alatti ház nyilas pincéjéből vittek a deportáló uszályra, de sikerült onnan megmenekülnie.

A felszabadulás utáni irodalmunkban Lévai Jenő kimagasló szerepet tölt be. Az Endre László életéről írott könyve bemutatja a zsidóság első számú ellenségét a maga igazi valójában. Tökéletes vádirat volt ez Endre László ellen és az ügyészi vádirat valóban sok dokumentumot vett át a könyvből. „A horogkeresztől a kaszáskezesztig” című könyve a torzított kereszties mozgalom vezéreit ismertette és mint haliom, most készül a „Pesti gettó története”, amely a nyilas uralom egyik legszörnyetesebb fejezetét ismerteti.

Lévai Jenő a lelkesmeretes újságíró eleveniségével és a történész pontosságával írta nagy-sikerű könyveit, amelyek őszintén tárlták fel a magyar zsidóság súlyos sebeit. Most már a világ közvéleményén van a sor: nekik kell ezeket a súlyos sebeket orvosolni.

Buchenwaldiak vagy Sachsenhausiak

KI TUD

ELFER PÁL egyetemi hallgatóról

szül. 1921-ben. Utolsó értesülés szerint 1944 decemberében Buchenwaldban volt, 1945 január 5-én Sachsenhausba vittek. Értesítést kér kétségbeesett édesanyja: dr. ELFER TIVADARNÉ, Székely Bertalan-utca 5. III. emelet 6.

HOGY TÖRTÉNT?

XXII.

Az auschwitzi jegyzőkönyv folytatása

1942 májusának közepéig összesen 4 zsidó férfitranszport érkezett Szlovenszkből Birkenauba, akikkel hasonló módon bántak el.

Az első és második transzport átlományából 120-at kiválasztottak és az auschwitzi laborparancsnok rendelkezése, aki orvosokat, fogászokat, főiskolásokat és hivatalos tisztviselőket igényelt, Auschwitzba szállították miüket. A csoport 90 szlovenszkből és 30 francia zsidóból állott. Egyheli auschwitzi tartózkodás után a 120 érleléségi körbe 18 orvost és ápolót, valamint 3 hivatalnokot választottak ki. Az orvosokat az auschwitzi kórházban foglalkoztatták, míg 3 hivatalnokot, közöttük Jónagamat, Birkenaubába küldték vissza. Két lársám, Braun József Nagyszombatról és Gross Verőből — akik azóta meghaltak — a szlovenszkből blokkhoz kerültek, én a franciákhoz, ahol nyilvántartási munkákkal voltunk megbízva. A választáson 90 személyt az auschwitzi kártyabányába küldtek munkára, ahol rövid idő múlva odavesztek.

A halált várók gyűjtőhelye

Röviddel ezután az egyik barakkban egy n. n. kórházat (Krankenbau) létesítettek. Ez volt a hírhedt „7. számú blokk”, kezdetben mint „ápoló” munkaközpont, később, mint intőző kamra alkalmazást. A kórház főnöke: Mordarki Viktor. Itt 3750. számú lengyel politikai fogoly volt. A kórház nem volt egyéb, mint a halált várók gyűjtőhelye. Valamennyi munkaképtelen foglyot ide utáltak be, orvosai kezelésről, vagy ápolási természetesen szó sem volt. Naponta vagy 150 halottal számoltunk. A hullákat naponta az auschwitzi krematóriumba szállították.

„Szelekció” — elgázosítások

Egyidejűleg kezdődött az n. n. „szelekció”. Hetenként kétszer, hétfőn és esztendőnként a főorvos megállapította azoknak a foglyoknak a számát, akik elgázosítás útján megcsonkítottak, s halálosan elgázoltak. A szelekciókat egy felszabaduló raklák, amely fölött a nyírfaerdőbe vitte. Akik ott érkeztek oda, az egész gőzfürdővel erre a célra épített nagy barakkban gázosították el, s ezután a gödörben elégették. A „7-es blokkból” hetenként ilyen módon kb. kétezeren pusztultak el, ezek közül vagy 1.000-an „természetes halállal” és vagy 800-an „szelekció” által. A természetesen elhaltakról

hatalmas jelentéssel állítottak ki és ezeket a laborfőparancsnokságnak Oranienburgba küldték be. A szelekciókat könyvet vezettek, mely könnyűnek az „SIP” (Sonderbehandlung) azaz „különlegesen kezelni” neve volt. 1943 január 15-ig, mely időpontig a 7-es blokk intőzője voltam, a mőködésben állott az ott lejáró eseményeket

közvetlenül megfigyelni, kb. 50 ezer fogoly pusztult el, vagy „természetes halállal”, vagy „szelekció” által. Mialta a foglyokat — mint említettük — soraképzésbe, abban a helyzetben vagyunk, hogy az egyes beérkezett transzportok sorrendjét és sorát megjelölés pontossággal megállapítottuk.

Az első transzportok*

Az első beérkezett zsidó transzport 1220 naturalizált francia zsidóból állt, akiket kb. 27.400—28.600-zal számolták, kb. 28.600—29.600 1942 áprilisában az első szlovenszkből zsidó transzport (a mi transzportunk). kb. 29.000—29.700. 100 (árja) férfi különböző gyűjtőláborból, kb. 29.700—32.700 további szlovák zsidó transzport (3000 férfi), kb. 32.700—33.100. 400 hiva-

lósos bűnbűz (árják) a varsói fegyházból, kb. 33.100—33.000 kb. 2000 krakkói zsidó, kb. 33.000—34.000. 1000 lengyel (árja) politikai védőörzeles, kb. 36.000—37.000 1942. májusában 1330 szlovenszkből zsidó Lublin-Majdenekből, kb. 37.300—37.900. 600 lengyel (árja) Rzeszából, közülük néhány zsidó, kb. 37.900—38.000. 100 lengyel (árja) a dachau gyűjtőláborból,

Nyilvántartás nélkül — elgázosítás

Kb. 38.000—38.400 400 francia naturalizált zsidó. Ezek a zsidók hozzájárulókkal együtt érkeztek. Az egész transzport vagy 1600 lélek száma, ezekből csak kb. 400 férfit és 200 nőt utáltak a már ismertetett módon a táborba, míg a többi ezeket (asszonyokat, idősebb férfiakat, gyermekeket) minden további nyilvántartás nélkül a méltékvágányról egyenesen a nyírfaerdőbe szállították, ahol elgázosították és elégették. Ettől az időponttól kezdve valamennyi beérkezett zsidótranszporttal így bántak el. Lengyel zsidókat már ezelőtt is ilyen módon kezelték. Születés nélkül érkeztek hónapokon keresztül zsidókkal megrakott teherszekerek különböző lengyel gettókból egyenesen a nyírfaerdőbe, ahol ezerszámra gázosították és elégették el. Kb. 38.400—39.200. 800 naturalizált francia zsidó. A

transzport nagyobb részét a fenti módon gázosították el. Kb. 39.200—40.000. 900 lengyel (árja) politikai védőörzeles, Kb. 40.000—40.150. 150 szlovenszkből zsidó, a transzport nagyobbik részét a nyírfaerdőben elgázosították, Kb. 40.150—43.800. Kb. 4000 francia naturalizált zsidó, többnyire értelmiség, a beérkezett transzportokból egyidejűleg kb. 1000 nő került a női táborba, a maradék 3000 személyt a nyírfaerdőben elgázosították. Kb. 43.800—44.200. 400 szlovenszkből zsidó a lublini táborból. E transzport 1942 június 30-án érkezett. Kb. 44.200—45.000. kb. 200 szlovenszkből zsidó, a transzport összesen 1000 lélekből állott, néhány nő a női táborba utáltak, a többi a nyírfaerdőbe került.

Thorez és Leon Blum öcczel az elgázosítottak között

Kb. 45.000—47.000. 2000 francia (árja) kommunista és egyéb politikai foglyok, közülük Thorez és Leon Blum öccsel. Az utóbbiakat különösen * felismerés elkerülése végett felhívott az olvasók figyelmét arra, hogy ezeket és a következő „arcszámokat” csak azok a szerencsésnek kapják, akiket a táborban nyilvántartásba vettek. A beérkezett zsidók legnagyobb részét azonban elgázosították és azokat nem is sorszámozták.

megkínálták, azután elgázosították és tetemüket elégették. Kb. 47.000—47.500. 500 hollandiai zsidó, közöttük sok német emigráns. A transzport nagyobbik része, kb. 2500 lélek a nyírfaerdőbe került. Kb. 47.500—47.900. kb. 300 orosz polgári személy, kb. 48.300—48.600. 32 szlovenszkből zsidó. A transzportból kb. 70 nő a női táborba került, a többi 650 személy a nyírfaerdőbe. Ebben a transzportban volt az a 80 személy, akiket a

magyar rendőrség Szeredva telt át.

Kb. 49.000—51.800. 15.000 naturalizált francia belga és holland zsidó. Ez a szám alig levan ki 10%-át a beérkezett transzportok létszámának. A transzportok 1942 június 1-től szeptember 15-ig érkeztek, ezek közül sokat egyenesen a nyírfaerdőbe szállítottak.

Éjjel és nappal gázosítottak

A „Sonderkommando” (Különleges munkákkal megbízott munkáscsoport) — amely az elgázosítási és elégetési munkákat végzte, — két csoportban éjjel és nappal dolgozott. Ebben az időben százezerszámra gázosították és elégették el a zsidókat.

Kb. 61.800—65.000. kb. 500 szlovenszkből zsidó. E transzportból vagy 100 nő a női táborba került, a többi a nyírfaerdőbe.

Kb. 65.000—68.000 naturalizált francia, belga, valamint holland zsidó. A megérkezett transzportokból vagy 1000 nő a női táborba utáltak, de legalább 30.000 személyt elgázosítottak.

Kb. 68.000—70.500. 2500 német zsidó, a sachsenhausen gyűjtőláborból.

Kb. 71.000—80.000. Naturalizált francia, belga, valamint holland zsidó. A táborba utáltaknak a száma alig levan ki 10 százalékát a transzportok létszámának. Orvos becslés szerint 63.000—70.000-re tehető azoknak a személyeknek a száma, akiket ezek közül elgázosítottak.

1942 december 17-én 200 szlovenszkből zsidó novemberi, akik mint „Sonderkommando”-hoz tartoztak az elgázosítás és elégetésnél voltak elfoglalva, Birkenauban kivégeztek. A kivégzés előkészített lázadás és az önkéntes halál történt. A csoport tervet elralták. Ezt a munkáscsoportot 200 lengyel zsidó váltotta fel, akik éppen Makowból érkeztek.

MUNKÁCSI ERNŐ

(Polytaltjuk)

Kelemen szülők,

akiknek lábat 1941 november 28, 29, 30-án mint munkásokkal táborba a József-utcai pályaudvarról elvitték. Jelentkeznek: ILLENTHAL ALFREDNÉ, Rákóczi-ut 20.

Felhívás!

Kérem az a W-1551 kb. 3 hónap elöli hazatért, vidéki, deportált férfit, aki a Bethlen-tercen fonykép után József-utca felé, a

Gróf Sándor

szülőhelyét és fűtőházát a wendai kórházban és ott temették, valamint aki együtt volt vele, vagy barát tud róla, nagyon fontos egy miatt közzéadni a közérdekből. Jelentkeznek: G R O F S Á N D O R N É, Arva, Hosszút-ut 20.

Lag bo-Aumer

A héthetes ómer-számlálás gyűszűnapjában, a sefirában, csak egyszer szakad meg a bontat ideje — a 33-ik ómer-napon. Ekkor enyhül a gyász Izraelben, mert e napon RABBI AKIBA tanítványai közül egy sem halt meg a kegyetlenül pusztító járványban, amely e hetekben hunyogó szeres tudós ifjú megölt. Ezért az ómer-számlálás 33-ik napja, amely Ijjar havának tizenharmadik napja örömet jelent, a tanuló-ifjúság örömdíve ünnepel ekkor. Tíznapon kimegy a szabad természetbe és vidáman játszadozik a madárdaltól zenegő légek ölében, a zöld pázsit virágjain.

S e napon van RABBI SIMAUN bar JÓCHAJ halálának évfordulója is; Meronban, a palesztinai Szófed melletti helységben megkapó külsőségek között ünneplik ezt a napot. Ezer és ezer zarándok keresi fel ilyenkor a nagy mester sírhelyét s hatalmas fényzőzönnel ünneplik a FÉNY KÖNYVE irójának emléknappját. Az imaházban és sírja körül emlékművek, gyertyalángok és jáklják ezernyi sora lobog fel. Már ványoszlopok tetején elhelyezett hatalmas nemeskristály medencébe tiszta olívaolajat öntenek s abba a hívők ezrei arannyal és ezüsttel átszórt szjemszalagokat, bársonylándókat és csipkefátylakat dobznak, majd szertartásos ünnepélyességgel gyűjtják meg ezt az emléklángot. Egész éjszaka imádkoznak és dalolnak körülötte olvassák a Fény Könyvet s elmélyedve a hit csodáinak magyarázataiba, öröklés és áldják a nagy mester enyékét. A farsáng jubileumi ünnepség örömeivel táncol és pizád ezen az éjszaka n s szíve megtelik a hull emlékeinek szent örömmel.

Kezden a felirradó nap új banknapot hoz el, mert az ómer-számlálás 33. napja Eddetett nap, de azon nem született semmiféle munka, mindenkinél folytatnia kell Ezerét, teljesíténie kell kötelességét, amiképpen Rabbi Simaun ben Jáchaj dicsőzte feliradót, amelyre egy parancs felszólította.

Rabbi Simaun bar Jáchaj fával együtt elrojtóztott ellenségétől egy barlangban. Ott csóta történt: jónas-levelefa nőlt és forrás fakadt láplálásukra, Selymes

hoznok keletkezett a barlang alján, azzal takaróztak be egész nap és tanultak. Csak az imádkozáshoz állítotték magukra ruhájukat s így nem szakadt el. Tizenkét évig éltek a barlangban, ekkor megjelent előttük Élijáhu próféta s felszólította őket, hogy jöjjenek elő, tanítsanak és hirdessék Isten dicsőségét. Rabbi Simaun bar Jáchaj teljesítette az egy hang parancsát élete utolsó napjait — ezért lett halála napja örök megszentelése Isten nevének s emlékezte örömmünnepe Izraelnek...

KATONA JÓZSEF

KI TUD RÓLA? Keresem

Schwartz Gyulát (Füldes)

akit a debreceni léggyászból Auschwitzba deportáltak. Aki tud róla, közbérgmegterítés mellett értesítsen, hogy huzagonat az öök Szegedről megküldjem: Eisenörför Jenő, Debrecen, Halvany-utca 57.

KI TUD

Grosz Izsák és József

vadászsnamónyi lakosokról, akik Lieberosse (Li-ro) Oranienburg bei Berlin melletti jagerban voltak február hónapja, teljesen épen, egészenesen és azóta az egész közzel nincs hír. Kérem azt az értezt, aki e lágyeről február hóbel valami felvilágosítást tud adni, szözzön Grosz Bélaul, Debrecen, Halvany-utca 56.

KI TUD

Eisler Józsefről,

akit 1945 január 30-án Buchenwaldi el Bergen-Belsenbe vitték. Aki bármit tud róla, értesítse feleségét, Eisler Józsefné, Epest, Gszegery-utca 7. II. 1.

RAVENSBRÜCKI DEPORTÁLTAK!

KI TUD

Stössl Ernőné szül. Kaudersz Honáról

Utolsó értesítés szerint Ravensbrückben, 1945 februárban létezik. Aki tud további sorsáról, nagyon nagyon érdekes megadód szözzön. Kaudersz Gyula, Budapest, XII., Tassódt-ú. 23.

Ki tud Freud Lajos

aranyművész, szül. 1909-ben Budapestben, aug. 20-án. Király-utca 38-ból szénmunkára vitték. Utolsó hír szerint 1-2 nappal a felszabadulás előtt Günskirchenben létezik. Szíves értesítést kér öcsényjára. SZILÁGYI KÁROLYNÉ, Király-utca 38.

KERESSEM

Heffner Pál

menő szözzönalást, szül. 1906-ben Tordásze-nimkácson, bevezet 1943 jan. 15-én. Országosából Németországba hurcolták. Günskirchenben látták utoljára, felszabadulás után május 4-e körül. Édesanyja, felesége és kisleánya egészenek. Eléjelt vagy bármilyen felvilágosítást kérek. Heffner Pál, Tordásze-nimkácson.

Zsidó Világkongresszus és Jewish Agency for Palestine

Magyarországi Képviselete, Statisztikai és Tudakozó Hivatalának, (Budapest, V., Wekerle-Sándor-u. 7.) közlemények

Az alant felsorolt személyek részére külföldről levél, vagy üzenet érkezett. Kérünk mindenkit, aki nevezettekről felvilágosítást adhat, küldje azt hivatalunkkal (V., Wekerle-Sándor-u. 7., Tel.: 186-000.) szözzönát és vasárnap kivételével, d. e. 9-1 óra között.

A címzett neve, külföldről megadott lakáscím, kereso:

- Gottesmann Mór és felesége, sz. Davidovics Melén, Bp., Sziget-u. 27. v. Hollán-u. 4. eszeshalovák delegáció Bp.
- Gottesmann Armin, 1908. Nagymihály, Bp., Sziget-u. 27. v. Hollán-u. 4. eszeshalovák delegáció Bp.
- Mellerné, sz. Gottesmann Etelka, Nagymihály, 1906. Bp., Sziget-u. 27. v. Hollán-u. 4. eszeshalovák delegáció Bp.
- Weinstock László és felesége és két gyermeke, Bp., Sziget-u. 27. v. Hollán-u. 4. eszeshalovák delegáció Bp.
- Stiefel Sándor és felesége, Bp., Sziget-u. 27. v. Hollán-u. 4. eszeshalovák delegáció Bp.
- Engelhart Lina, 23 éves, Przemysl, Engelhardt Nachemia. c/o AJDC Bari.
- Rumi Jolán, Bp., Kresz Géza-u. 19. ausztráliai rokonai.
- Berkovitsné, sz. Schmilovits Dóra, Bp., Nyár-u. 9. Schmilovits Dóra, UNRRA, Olaszország útján.
- Ráf Antonia, 1905. Bp., Király-utca 21., londoni Kadimah Society alelnöke, Szegő Béla.
- Ráf Éva, 1926. Bp., Király-u. 21., londoni Kadimah Society alelnöke, Szegő Béla.
- Ráf Sándor, 1924 Bp., Király-u. 21., londoni Kadimah Society alelnöke, Szegő Béla.
- Ráf-Teitelbaum Jakab, 1876. Felstein Stryj, Bp., Király-u. 21., londoni Kadimah Society alelnöke, Szegő Béla.
- Ráf Regina, 1887. Borislav, Bp., Király-u. 21., londoni Kadimah Society alelnöke Szegő Béla.
- Weisz Hona, 1907. Berlin, Bp., Bangha Béla-u. 15., londoni Kadimah Society alelnöke, Szegő Béla.
- Rozalinus Mejer, 1892. Sialnizi (Litvánia), Mme Rebecca Radermann, Paris, XI. 3. Boulevard de Belleville.
- Lukács László, Bp., Pannónia-utca, Solymos Kábel, Via Nicotera 29. Róma.
- Weutz Sámuel, 1904. Tarnow, Mosze Leib Jettly Polish Forces, 181. C. M. F.
- Klein Ignác, 1921. Fehérgyarmat Klein Lajos, Belsen, Camp. MB. 2.
- Weil György, 1923., anyja: Cséri Rózsi, Paul Vadász, 12. Mukhallis Street, Haifa.
- Klein Alfréd, 1909. Berlin, Bp., Weisz Aranka, Johannesburg.
- Klein Alfrédné, Ruth, kb. 30 éves, Kirchheim, német nyelvtanárné, Bp., Weisz Aranka, Johannesburg.
- Ehrenber Anci, sz. 1928. Jeczenöremete, Fannie Markowitz, Amerika.
- Grünwald Géza, sz. Frenkel Hermína és Éva, Klárl, Imre, Miklós, Gebe, Grünwald Béla, Amerika.
- Frenkel Ignác, Ujpest, Szt. Gellért-u. 14., Grünwald Béla, Amerika.
- Engel Henrikné, Bp., Aulich-u. 5. Spiegel Vilmosné, Los Angeles.
- Forgács Ernőné (vagy Jeudné) Rebeh Ploska, Bp., Aulich-u. 5. Spiegel Vilmosné, Los Angeles.
- Forgács Dezső, Bp., Árpád-u. 5. Spiegel Vilmosné, Los Angeles.
- Reich Aladár, Bp., Árpád-u. 5. Spiegel Vilmosné, Los Angeles.
- Max Mór, sz. Engelhardt Julia, Tata, Morris Max, USA.
- Weinstangl Rezső és neje sz. Max Malvin, Tata, Morris Max, USA.
- Hilt Salamon és felesége, 56 éves, sz. Siklóson, Magyaróvár. Fő-u. 3. Julia és Aranka, Hertz és Haas, USA.
- Hertz Katalin, 1920. Győr, Magyaróvár, Fő-u. 3. Julia és Aranka, Hertz és Haas, USA.
- Hertz Judith, 1927. Magyaróvár, Fő-u. 3. Julia és Aranka, Hertz és Haas, USA.
- Székely Endre, szül. 1916 és családja. E. Mandell, Northern Ireland.
- Hartstein Kornél, szül. 1902 Olaszhalza, Hartstein Olga, London.
- Kövesi Kohn Erzsébet, Bpest, Thék-Endre-utca 44. vagy Aggteleki-utca 12., Kövesi Kohn Ferenc, New-York.
- Perls Ferenc és családja, Ujpest. Hejmann Cohn Mayer, Santiago.
- Lanc Manó, sz. 1881 Bocs, Budapest, Alsóerdősor, Lanc József, Toronto.
- Forgács Éva, Bpest, S. Arday, Cleveland.
- Kertész Zauzsanna, Bpest, S. Arday, Cleveland.
- Mezei Tamás, sz. 1927 Bpest, Ernst Mezei, New-Yersey.
- dr. Szinagel Arthur, Bpest, S. E. Shingle, New-York.
- Soldinger Jenő kb. 38 éves és felesége, Bpest, Honvéd-utca 33. vagy Kádár-utca 5. Jewish Agency, Jeruzsálem.
- Lówy Aranka és Etelka, Bpest, Hugo Hauser, New-York.
- Hartmann Agnes, szül. 1930 Miskolc, Hartmann, Detroit.
- Janovics Mirjam, sz. 1928. Lemény, Fried Simon, New-York.
- Müller Lili, sz. 1930 Husz, National Council of Jewish Women Inc. New-York.

Dr. ROTH SIEGFRIED:

Zsidó jóvátétel a szomszédos országokban

Az „Uj Élet” hasábjain szövege már arról a görögországi törvényről, amelynek értelmében a görög állam lemond az örökösök nélkül maradt kiirtott zsidók javai után a kincstárt megillető öröklési jogáról és ezeket a hagyatékokat egy zsidó alapnak adja át. Hasonló értelmű törvény kibocsátására készül az olasz kormány is és a törvényjavaslat szövege már ismeretes előttünk.

A Zsidó Világkongresszus központjában. Newyorkban működő „jóvátételi hivatal” figyelemmel kíséri az ökszes országoknak a zsidókra vonatkozó jogalkotásait, és azokról tájékoztatást küld a Zsidó Világkongresszus különböző országos szekcióinak is. Így kapta meg most a Magyarországi Képviselőt a lengyel, román, bolgár és jugoszláv törvényekre vonatkozó tájékoztatást, amely érdekes lehetőséget nyújt ezeknek a kérdéseknek magyar részről történt szabályozással való összehasonlításra.

1. AZ INGÁTLANOK VISSZAADÁSÁT

Általában minden ország törvényhozása korlátlan mértékben rendeli el. A bolgár törvény az állam által igénybevevett vagy az Állami Földalap által felvásárolt ingatlanok visszaadását is elrendeli, kivéve azokat a mezőgazdasági ingatlanokat, amelyek földnélküliek között osztottak ki; ezekért azonban az állam teljes értékű kártérítést tartozik fizetni.

2. AZ INGÓSÁGOK

tekintetében ugyancsak visszaszolgáltatási kötelezettséget írnak elő a törvények. A gazdátlan javak kezelésére Lengyelországban és Jugoszláviában a magyarországi Elhagyott Javak Kormánybiztosságához hasonló hivatalok, még pedig az „Elhagyott és Gazdátlan Javak Ideiglenes Állami Hivatala, illetve a „Nemzeti Vagyon Állami Kezelőse” működik. A vissza nem szolgáltatható ingóságokért a bolgár és jugoszláv törvény szerint

az értékes ingatlanok, kivéve az ingóknak háborús kár vagy egyéb más major esetében bekövetkezett megsemmisülését. A jugoszláv törvény azonban ilyenkor a volt zsidó tulajdonost vagy jogutódját feljogosítja arra, hogy a háboruban megsemmisült vagy értékét az általános háborús kártérítés keretén belül az államtól követelje.

3. ZSIDÓ ÜZLETEK ÉS EGYÉB VÁLLALKOZÁSOK

Visszaadandók a volt zsidó tulajdonosnak. A magyar jogszabályozástól való — kedvező — eltérés esetében itt főként az időközi birtokos és a volt tulajdonos között elszámolás áll fenn.

Az üzlethebe való visszahelyezés időpontjára vonatkozólag csak a jugoszláv szabályozást ismerjük. Eszerint a visszahelyezés azonnal végrehajtható, függetlenül attól, hogy az időközi birtokosnak milyen követelései állnak fenn a volt tulajdonossal szemben.

4. JOGÜGYLETEK,

amelyek a jogfosztás időszakában jöttek létre, általában megsemmisíthetők. A lengyel törvény elrendeli, hogy minden, a zsidók által átruházott

jószágot, ha az átruházás a jószág elvesztésének elkerülése céljából történt, visszaadandó, anélkül, hogy az átruházási ügyletet külön meg kellene semmisíteni. A román törvény értelmében a zsidók által a kritikus időszakban kötött összes jogügyletekről vélemezni kell, hogy kényszer hatása alatt történtek és a nem-zsidó félre vár a feladat, hogy ennek az ellenkezőjét bizonyítsa. A bolgár törvény lehetővé teszi ugy a közvetlenül, mint a Zsidó Biztosság útján kötött ügyletek megsemmisítését, egyben a zsidó vagyon eladása céljából rendezett árveréseket is. Semmiseknek mondja ki. Végül a jugoszláv törvény érdekessége, hogy a zsidók akarata elűzre történt átruházások semmiségét és az átruházott javak visszaszolgáltatási kötelezettségét kimondja, tekintet nélkül arra, hogy a zsidó kapott-e annakidején kártérítést vagy sem.

5. A javak visszaszolgáltatása esetén a volt zsidó tulajdonos és az időközi birtokos közötti

ELSZÁMOLÁSI VISZONY SZABÁLYOZÁSA

Általában a magyar szabályozásnál sokkal kedvezőbb. A jószágra történt átruházások

A nagy kaland

(Deportált-történet)

Irta: GYÖRGY ENDRE

(Befejező közlemény)

Állom-ételek

Ez egyúttal azt is bizonyítja, hogy rengeteget éhezünk. (Sokan tudták azonban méltósággal koplalni.) Örökké „főztünk”, ételeket „gondoltunk ki” és emlékezünk. Mi volt ma egy évf? A feleség, a gyermek születésnapja. A tavalyi karácsony, újév, húsvét, pünkösd. Mindez kitűnő alkalom arra, hogy a szemed a kelletésnél jobban megfényesedjék. „Ha tudhatnánk, hogy az otthoniakkal mi van, fél évvel tovább maradnánk.” Még ilyen bizarr „vágyálmot” is álmodtak. Én három hétig gyengélkedő szeretőm volna lenni. — Pesten... Betegnek szokás jöfőle falatokkal kedveskedni...

A svábok által olyan sokat megénekelt és dicsőített német rendszerről közelről láthattuk, hogy csupa rendszertelenség és kapkodás. A colditz-i hadiüzem soha nem készült el, holott 1945 január 1-én működnie kellett volna. Ami tegnap meg-

épült, azt ma lebontották. Amit ma ragasztottak a gyárhoz, az holnapra már feleslegessé vált.

Az észszerűtlenségek sorozatába tartozik, hogy a tetűseket összeküldték a tetűellenekkel. Háremszázan voltunk akkor Colditzban, amikor egy este lengyel deportáltak érkeztek. Tudták jól előre, de nem gondoskodtak elszállításukról. Sebaj, — mondták — két-három napig jó lesz így is. Nem a lengyelek lettek tisztábbak tőlünk...

Akik mindent „jobban” tudtak

Pedig a német nemcsak mindent tudott, hanem mindent jobban tudott. Utálatos és elviselhetetlen ez a tulajdonságuk. Az SS-legények, akiket a reánk való vigyázással bíztak meg, a munkába is beleszóltak. Mindig „irányítani” akartak. Nem törődtek a munkavezető intézkedéseivel, ők ezt is jobban tudták.

Miért fogod a lapátot így, miért nem úgy? A homok, amit ledobsz a lapátról, miért kraccol? Hangtalanabban kell csinálni! (Mintha a háboru sorsa attól függött volna, hogy

a pesti újságíró hogyan szórja Colditzban a kavicsot és homokot!)

Afelől árulkodtal: már három éve vagy el hazulról; ő hat éve. Két esztendője nem tudsz semmit a családodról, ő négy és fél esztendője. Kevés a köszönet: az ő ennévelője még kevesebb, holott SS-Mann, te pedig Häffling vagy, akinek „kötelessége”, hogy a „dicső Németországért” koplalj.

Nem lehetett őket tullicitálni, mert ők Übermensch-ek. Ezenben akadott olyan bárgyu SS-legény, aki még a múlt év késő tavaszán is azzal állatta magát, hogy jön a csodafegyver!

Visszont jőzzen német farsztok, kocsisok, akik nagyon elesodálkoztak azon, hogy a homok- és köbányában orvosok, ügyvédek, újságírók termelik ki és rakodják a kavicsot — ez sehogys ment a fejükbe! — azzal nyugtattak: — Hála Isten, már nem tart sokáig! ...

Egy szem krumpji...

Amikor Lipését ostromolták a szövetséges csapatok, az SS vezetősége — milyen atyai gondoskodással — kimondta,

hogy feltehetően „megvéd” és ezért tovább visz Colditzból. Vasárnap reggel nekik indult az 1500 fős növekedett tábor, — odéra pedig a fővároskán állaladtak az amerikaiak.

Gyalogszerrel vágunk neki a 250 kilométeres útnak, hogy — mint utólag kiderült —, Theresienstadtba (Terezinbe) jus-sunk. Tízennégy napig meneteltünk. Naponta 1-3 szem főtt burgonyát „utaltak” 10 főtőlként, amit szabad volt juttatnunk azzal, hogy kevés pihenőnk közben néhány ved-ső kávéval legyiheltünk zöld mezőkön és fával réteken... Borzalmas pajtákból, porba-fulladó szénpadlásokon száll-tunk meg úszakára. Csak szál-lás volt ez, mert másfélszer emberi zsúfoltak össze ott abo-l kétszáz is elig fért volna. El-vásról szó sem lehetett. Egész-éjjel hadakoztunk azokkal a más csoportbeli társainkkal, akik a mély sötétséget arra használták, hogy megrohantá-nak és a tekaránkat elszakaró-nyolják. Öldöklő közharc fejlődött ki, orrokra, szemekbe tiprással, karok kicsavarásával, ujjak kifémítésével, éktelen jajveszékkel.

megterítését csak a jugoszláv és román törvény írja elő; a lengyel és bolgár törvény kifejezetten megteszi ez alól a volt tulajdonost. Az időközi birtokos által a jószág használatából huzott jövedelmekel viszont a birtokos Lengyelországban, Romániában és Jugoszláviában a zsidó tulajdonosnak átadni tartozik; a bolgár jogszabályozás ezt csak az állam által birtokolt ingatlanok után beszédett bérekre írja elő az állam terhére.

6. Ugyancsak bőkezűbb ezen országok törvényhozásai

AZ ELHALT ZSIDÓ CSALÁDJÁVAL

azonban is. A lengyel és jugoszláv törvény szerint a tulajdonos elhalálása esetén a *javak visszaszolgáltatására való jogosultság* nemcsak a fel- és lemenő rokonokat, hanem a házastársat és testvéreket is megilleti, a jugoszláv törvény azonban az örökösödés végleges rendezéséig a jószágot a rokonoknak nem tulajdonul, hanem csak birtokba és hasznélvezetre adja át. Bulgáriában viszont az igényjogosultság vagy a rokonok kérelmére kirendelt ügygondnokot, vagy, ha a rokonság

Felhívás
A győrmegyei Asványráró községben exhumált deportáltak hozzátartozóihoz

A Győri Izraelita Szentegyesület felkéri a győrmegyei Asványráró községben exhumált alatt deportáltak hozzátartozóit, hogy a győri Chebra Kadisa Irodájával, Győr, Kossuth Lajos-u. 5. szám lépjének érintkezésbe.

Halott neve:

- Deutsch Oszkár
- Dr. Dénes László
- Ekker József
- Gabányi Zoltán
- Grossmann Már
- Hollander Jenő
- Dr. Mészöly Jenő
- Meiszer Lipótné
- Nádás Lajos
- Spitz Ignác
- Stern Sándor
- özy. Thein Lipótné
- Világ Ignác

Hozzátartozójának neve és címe:

- Gann Vilmóné, Budapest
- Dénes Ágnes, Bpest
- Fuchs Jenőné, Bpest
- Gabányi Klára, Bpest
- Grossmann Zoltánné, Bpest
- Hollander Jenőné, Bpest
- Dr. Mészöly Jenőné, Bpest
- Meiszer Róbert, Bpest
- Nádás Lajosné, Bpest
- Spitz Klára, Bpest
- Moller Henrikné, Bpest
- Szava István, Bpest
- Világ Ignác, Bpest
- Nagymező-utca 11.
- Kálmán-utca 21
- Itákóczi-ut 24.
- Oklogon-tér 3.
- Alsógyőr-lőr 3.
- Bücskai-u. 5.
- Pannónia-utca 19
- Wesselényi-utca 34
- Podmaniczky-utca 7.
- József-körút 61.
- Sziget-utca 19 b.
- Kálmán-utca 24.
- Tótra-utca 15 a.

Halott neve; nála talált okmányok szerinti lakelne (hozzátartozók ismeretlenek):

Papp Gyula , Bpest, Légrády Károly-utca 48.	Schäffer Arthur , ny. igazgató, Bpest, Mátyás király-u. 7.	Szalai Imre , tisztviselő, Bpest, Vécey utca 5.
Hoffmann Pál zenetanár, Budapest, Akácfa-utca 22	Krausz József , munkás, Bpest, VI. Horn Ede-utca	Friedmann Armin , Bpest, Kossuth-utca 20.
özy. dr. Bierkóczy Heléne , Budapest.	Vadász Dezső , nagantisztviselő, Budapest	

sem jelentkezett, a Zsidó Tanácsot (Hittközség) illeti meg. 7. A visszaszolgáltatási kötelezettség alól mindegyik országban

CSAK NÉHÁNY KIVÉTEL

van: Lengyelországban bizonyos, az állam számára kü-

lönös fontosságú javak, valamint azok, amelyeket a fennálló rendelkezések értelmében az állam a lakosság hármely tagjától igénybe vehet; Bulgáriában a földnélkülieknek juttatott földek és a Társadalombiztosítási Alapra ruházott javak, amelyekért azonban az állam teljes kár-

térítést tartozik fizetni; Jugoszláviában pedig csak a hányajogok.

Lakásában alhat

közvetlen a felszabadulás után. Újrendszere gázot (vagy víz) tápkeléses lakások. „Total” vállalat: IV. Maros-u. 2. létele. 6.

[Ziháló mellett, fulladó tüdővel, rogyanó térdel baktaltunk keresztül az *Ezergyörgén*. A tájékon végigsöprő hővilárlba keveredünk és alig vitt a lábunk. Aki elfáradt és egyetlen pillanatra leült, megkapta a *kegyelem-lővést* Zischke urtól.

Beteg voltam, gyengékedtem és ha is kellett maradnom a csapatomtól, futva — holott légni is alig bírtam! — követtem a bajtársakat, még mielőtt az *Oberscharführer ur*, ez a *jéghideg*, elszámt, minden emberi érzésből kivetkőzött tömeggyilkos szám emelle volna *kegyelemes pisztolyát*... Bizony sokszor, igen sokszor voltam halálveszedelemben.

Zischke mester olyan hidegvérrel állt, mint ahogy más levegőt szívott. *Tarkón tölt valakit; utána elegáns mazdula, tal cigarettára gyújtott.* Vagy testi kondíciójának erősítésére, *hogy tovább is tudjon gyalogni, kifjolt egy nyers tojást.* Mialt az operatívus, aki teltéppől állja hangszálait... Egyik legyilkolt bajtársamat két kollégámmal, parancsra, nekem kellett eltemetnem... Egész testemben remegtem, de

ústan, ástam a sirt, mert ott állt a hátam mögött a fegyveres ör, aki vigyázott hogy minden gyorsan, észrevétlenül és „reutben” menjen...

Terezin

— *Itt már jó! Itt már jó!*
— *Itt kaptok enivalót!* — kiáltozták bevonulásunkkor Terezin lakói. Nők — Istenem, nők! — is állottak sorfalat, amikor holtfáradtan, eleségyzoltan ideérkezettünk. Színes ruhák libbentek meg a korányári esztében. Az aszonyok, leányok frissek, illatosak. Arcukon puder, ruza. Hát ez is van? Nemesak zsákruba és halálápadt lárváarc? És csakugyan? Itt már jó lesz? És enivalót is kapunk? Szinte hihetetlen! *De az SS-nek már nem szabad bejenni a városba, elegáns esch rendőrök és cserdörök utolják a helyzetet, a van bátorcságuk visszafordul. Látra kémszereket a német gyilkosokat, akik szeggyenszere elkullognak, hogy pár nap nap mulán a diadalmasan előrelőző felszabadító orosz sereg közre jussanak a Leitmeritz—terezin országúton.*

Sajnos, niucsen tökéletes

boldogság. Terezinben, ebben az ál-Edenben, ahol a németek 35—40.000 embert gyűjtöttek egybe (bénák, vakok, süketek, agyke tömegeit is!), hogy kifejelt igazolják a fikciót: náluk milyen jó dolguk van a deportáltaknak — mialatt másutt százezreket gyömöszöltek a gázkaurába — *járóanyagok keltek.* Kiütéses tifusz, haszfusz, vértás és hasonlók. Mivel központi konyhán egységesen főztek, a város valamennyi lakójának, (akik itt nem piacra jártak kosaraikkal a nyersanyagokért, hanem az elosztó helyekre lábassikkal a kész ételekért) *egy ízben mind a 35—40.000 ember rosszul lett a romlott sárgaborsótól.* A halás elképesztő volt!

Felszabadulás

Néhány napig még izgalomban éltünk. Türelmetlenül vártuk felszabadítóinkat, mert híre járt, hogy a németek „be-fejezésül” pokoli tervet fogartnak az agyakkban. *Terezin valamennyi lakóját el akarták „agrosítani”, teltéppől számlékozniak viltítottatni a város.* Hát a káprázlatú tömegü és

lenyügöző crejü orosz serbgyors felvonulásának, a bomlott agyak végzőzök elképzése nem válhatott valóra. *Tombold lelkesedés, viharos üdoritól, és a „megkönnyebbülés megnyugtató érzése fogatta a felszabadítókat.*

Naggyobb alag kenger, több életem, rengeteg orvososság, sok új kórház, ez volt megmentőtök első intézkedése. A tifusz, az orosz egészségügyi szervezet és kitűnő főorvosunk segítségével napi 250 esetről nullára csökkent; az elhunytak száma pedig egészen jelentéktelen volt.

A felszabadítók rendelkezésére megindultak a transzportok hazafelé. Háromnegyedél távollét és hatheti betegskedés után, bár huszonöt kilóval könnyebbem, én is megjöttem. *A nagy kalamárnak vége.* Hazakerkeztem, hazá kellett jönnöm, mert *nagyon akartam.* Mert hittél hittem, hogy *nekünk, hőprőbő, embereknek, akik a pokol küszöbét többször is átléptek, együtt kell küzdenünk azokkal, akik az embertelenen, a szabó mltély, a fasztá daltól ellen és a demokrácia diadalért harcoltak.*

Eszméek és értékek

HAHN ISTVÁN:

Válság és ujjaszületés

Gondolkodásunk az analogiák rabja. Valahányszor — akár egyénként, akár mint valamely közösség tagjai — súlyos kérdések és feleletek előtt állunk, akarva akaratlanul a múlt hasonló helyzetéi felé fordul a figyelmiink. A múlt természetesen konkrét tanácsot aligha adhat: a történetben csak hasonlóság van, ismétlődés nincs. Nem tettekre akar tehát tanítani az emlékezés: *lelki magatartásra* nevelhet csupán.

Megpróbáltatásokkal terhes történetünkben nem egy olyan eseményt találunk, amely alkalmas arra, hogy zsidóságunk lelki magatartását szemléltesse tragikus és válságos pillanatokban. A két szentélypusztulás, a Rájna menti hítközségek megsemmisülése, a spanyol kiűzetés, mind egy-egy olyan esemény, amely fölött csak iríztos szellemi erőfeszítés árán lehetett lelkileg urrá a zsidóság. Most az egyik ilyen kritikus korszaknak, a második szentély és a zsidó államiság pusztulását közvetlenül megelőző és követő időknek zsidó szellemi életét vesszük szemügyre.

Az i. e. I. és az i. u. I. és II. század az európai szellemi történelmek egyik nevezetes áramlatát: a *gnoszticizmust* hozta magával. A Közel-Keletről kiindulva, Itáliától Belső-Ázsiáig a szellemi élet teljessége, a varázspapiruszok ráolvasásaitól a misztériumvallásokon át, az újplatonikus bölselet elvont elméleteiig egyetlen gondolatkörnek: a „*gnóziis*”-nak („megismerés”) hűvkörébe kerül. Ennek a mélységesen pesszimistikus világnézetnek lényege: Isten és a világ éles elválása. A teremtés maga valamilyen kozmikus „*bűn*” műve, nem Istentől való. Az embernek — akinek lelkében ott van az „*ismeretlen*” istennek egy belé-hullott szikrája — egyetlen feladata, hogy aszkézissal és misztikus szertartásokkal belsőleg legyőzze ezt a természetnél fogva hűnös világot és így a világon túli istent „*megismerve*”, legalább önmagát megváltsa.

A vallástörténet több ízben felvetette a kérdést, milyen külső körülmények hatottak ennek a komor világképnek keletkezésére. A meglehetősen egybehangzó felelet az, hogy a rettenetes idők, polgárháborúk és gazdasági válságok eredményeképpen fordult el az ember a gyökeresen romlott világtól és látta egyetlen menekvését az „*ismeretlen*” isten ismeretlen szépségeket tartogató világában. Pedig a valóság nem volt ilyen

sötét: az i. u. I. és II. század a római császárság „*Pax Romana*”-jának kora. A zsarnoki császárok örjongsétet valójában csak a főváros, Róma színtelje meg. A provinciák viszonylagos jólétben és nyugalomban éltek. Az idők csak egyetlen provincia és egyetlen nép számára voltak „*rettenetesek*”: a zsidók számára. Augustus császár a nagy birodalomnak békét hozott — a zsidóknak Herodesz elnyomó uralmát. Tílusban az „*emberiség gyönyörűségét*” ünnepelték — a zsidók számára a szentélyromboló volt. Traianust a szigorú Tacitus is a törvényesség helyreállítójaként említi: a zsidó történetben ő a „*ciprusi hóhér*”. Hadrianus alatt a hatalmas imperiumban egyetlen háború folyt: a zsidók ellen és ez a Bar Kochba felkelés vérbefojtásával, a zsidóknak Jeruzsálemből való kiűzetésével fejeződött be.

Ha volt nép, amelynek lélektanilag oka volt ezekben az évszázadokban arra, hogy a világot és a történetet a maga egészében „*isten-telen*”-ként elvesse és a kiellen realitásból egy, csupán ekszotikus hitében létező világba meneküljön, az bizonyára a zsidóság volt. És mégsem ez történt.

A zsidóságnak csak egy kisebb töredéke gondolkodik így. Herodesz alatt az esszeusok egy kicsiny csoportja a világtól félrevonulva az egyszerű életnek, kétkézi munkának és misztikus elmélkedésnek szenteli magát. Egész irodalom keletkezik — az apokaliptikus irodalom — amely népe szenvedéseiről szólva, csak azzal vigasztalódik, hogy ez az „*előregedett*” világ amugyis vége felé siet és rajta tul egy eljövendő világ fénye ragyog felénk. Nem véletlen azonban, hogy ez a pesszimistikus - apokaliptikus irodalom szinte teljesen kiesett a zsidó emlékezésből. Alkotásai héber eredetijükben elveszték és csak fordításban maradtak meg. A történeti zsidóság nem vitte őket magával.

Az élő zsidóság a rabbinikus-midrászi irodalmat tekintette eleven örökségének. És ennek az irodalomnak hangulata, világképe már merőben életigenlő és optimisztikus. Különös paradoxon: annak a világnak talán egyetlen igazán szenvedő népe hozza létre annak a koruk talán egyetlen igazán optimista irodalmát. De nem paradoxon ez, ha arra gondolunk, hogy ez a nép — egyúttal az Egyisten hitének népe is volt.

A zsidó szenvedések mely nyomot hagytak a talmudi irodalomban. A midrások megemlékeznek a római elnyomás vértanúiról, a szentélypusztulás okozta lelki válságról, arról, hogy úgy érezték, „*jobb lett volna az embernek meg nem születnie*” és arról is, hogy felmerült az a torz gondolat: ne szülessék többé zsidó gyermek, hogy végképpen magja vesszen a szenvedésekre szánt közösségnek.

De mindez csak muló hangulat. Az alaphang mindezeketül: az optimizmus. Optimista a midrás *természettudása*. A gnosztikusok azt hirdették, hogy a természet csupa gyatraság és gyarlóság, a világ „*a teremő hitvány lakóhelye*”. A midrás meglátja a természet lézaglanságát. Nap, hold és csillagok nem lázadó litánok szimbolizmai, hanem Isten engedelmes szolgálói. Nincs fölösleges teremtmény: a megvetett pók és a szunyog Dávid életét mentették meg. De a természet ezen felül tanítómesterünk is: ha Isten nem adta volna nekünk Tórát, akkor is megtanulhattuk volna a szemérmelességet, tisztaságot, igazságosságot a természetől.

És optimista a *történetiszemlélet* is. Hiszik, hogy a történetben már itt a földön Isten lerve, akarata nyilatkozik meg. Ez a terv a legtávolabbi nemzedékeket úgy fogja össze, hogy az érdem és jutalom, bűn és bünhődés egyensúlya meglegyen.

Az ártatlanul megölt Zecharja próféta vért évszázadokkal később torolta meg a késő utódok Nebukadnecár. De az érdem is nemzedékeken át hat. Ábrahám Isten angyalait husal, vízzel, kenyérral vendégelte meg: évszázadokkal később a

sivatagi vándorlás idején a késő utódok élvezték ennek jutalmát, viz, manna és fűrhus alakjában. Jelenük történeti eseményeiről a talmud bölselei kevés adatot hagytak ránk: de a multakra, elsősorban a bibliai történetre való emlékezés elég volt ahhoz, hogy a történelem logikájába, terveszerűségébe és végső igazságosságába vetelt hitüket megtartsák.

Természet és történet harmonikus szemlélete tette *optimistává* a zsidó világképet a *pesszimizmus* korában. Mert van igazabb optimizmus, mintha felelőtlen „*derülítés*”, okatlan jótvárás helyett szenvedések között is, egy világ összeomlásán túl is, meg akarjuk látni a romokban a rendet, káoszot keresztül a terveszerűséget, ha a harcok diszharmonikus tombolásából is kicsendülni véljük az örök harmonia mennyei zenéjét. Szentélypusztulás, összeomlás napjaiban is ezt látta, ezt hallotta zsidóságunk.

Az elmondottakból pedig egyetlen tanulság alakul ki. Egyének és közösségek nem pusztán nyersanyagok a külső sors kezében. Azonos sorsra minden nép másféleképpen válaszol. Az egyik elmerül a végzet hullámverésében, a másik épp ezáltal nyer új erőt. *Az egyik belepusztul abba a válságba, amelyben a másik ujjaszületik* — aminél hogy a talmudi zsidóság éppen a Szentély pusztulását követő napokban teremtelte meg a zsidó szellemi élet új központját, a javnei iskolát.

Zsidóságunk — úgy érezzük — történetének legválságosabb pillanataiban meg tudott felelni a sors kérdéseire, hogy meghallabassa az élet hívó szavát.

Hiszük, hogy ma is ugyanígy válaszol.

Ki tud róluk?

özv. Weinberger Lajosné szül. Müller Dóra 1883

Váci-ut 12-ből hurcolták el utolsó hir Gönyű volt.

Weinberger Pál musz. szül. 1913

1942-ben Nagykátáról Ukrajnába vitték.

Gerő László musz. szül. 1907

írógép-műszerész, ujbpesti lakos volt.

Gerő Lászlóné szül. Weinberger Erzsébet 1909

öthónapos kislával az ujbpesti gettóból vitték el.

Morvai József szül. 1869 hódásági lakos (Bácska)

Bergen-Belsenben látták utoljára.

Morvai Józsefné szül. Beczkó Piroska 1896 hódásági lakos

bajai gettóval vitték el.

Morvai László szül. 1919

Tornyosnémetinél látták utoljára.

Morvai Jenőné szül. 1892

szabadkai gettóval vitték el.

Steiner Sándor, Steiner Sándorné szül. Morvai Jenny 1887

érdi gettóval vitték el.

Kuhn Pál musz. szül. 1912 Esztergom

fényképész-rajzoló, budapesti lakos.

Szíves értesítésüket kérem, minden költséget és fáradságot megtéríték.

Lóránt, Oktogon-tér 3. I. 1. Telefon: 421—163.

AZ ÉN SÍRKERTEM

(Magyar zsidó költők és írók emlékezete)

Írja: Szilágyi Géza

I.

LENKEI HENRIK

Az első mondat, amelyet vagy fél századdal ezelőtt Lenkei Henrikől hallottam, egy akkor divatos, triviális német versike volt: „Kommen Sie näher, kleiner Hebräer!“ (Kicsiny héber, jöjjön közelebb.) Ez a kétségtelenül barátságosnak szánt, de eugeni formája miatt meghökkenítő invitálás az újdonsült férjnek lakásán történt, ahova kivétel nélkül előbb vitte ifjú feleségét, a csendéleteivel és figuráival képeivel már fellüktetett festőnő, Hoffmann Ernő. A lakásba úgy kerültem, hogy az egyuttal szerkesztőség is volt, az *Élet* című folyóirat szerkesztősége. Az irodalmi utódszere vállalkozó előbb havi, majd félhavi folyóirat, a jóval későbbi *Nyugalom* egyik legkorábbi, nem díszletlen előfutára.

Az embert csak akkor ismerem meg, a költő már régi ismerősöm volt. Több verskötetete jelent meg, majdnem minden közzétett írását elolvastam. Az egész világirodalmat, sok évszázad tarka verstermését megállítottam, hogy a fiatal Lenkei Henrik ugynevezett kedves, forrás, „úgyes“ majd gyönyörű, majd szatirikus verseket írt, de ezek még a kor (1880–1895) magyar lírai epigonjainak egyenruháját — szürke színű — viselték és a másokkal össze nem téveszthető arcú alig mutatott. Olyan versek voltak ezek, melyek kétségtelenül el nem vitatható, ámde inkább kortársi, semmint egyéni tehetségre vallottak. Az igazi Lenkei, amilyenek ma áll előttünk és amilyenek előreláthatóan az utókor is, ha szántsándékkal nem hunyja be mindkét szemét, látni fogja, csak később született meg, egy tragédia konvulziói között.

Első felesége, két gyermekének édesanyja, szörnyű kínok között meghalt. Ezt a csapást a csupa önfeláldozásból és segítőkészségből egybeeső második felesége oldalán sem tudta többé egészen kiheverni. Az imádkozó asszony kegyetlen elmulása lesújtotta az embert, de a költő szinte újjászületett, kimagasodva fellámadt Lenkei a Meszkovszkij elkeresztelte „örök utitársak“ felé fordult, a lélek és a szellem nagyjai felé, akik bármilyen léren akár egy arasznyival is, de fölfele és előbbre lendítették az emberiséget. „Isten táborának“ harcosaként tisztelte őket a költő, bennük látta meg a nagyság, szépség, bölcsesség, nemesség és jószág fenyes megtestesítőit, akik mindenekelőtt és mindenképp szemben a szellem örök diadalmát példúzzák. Nekik épített időtálló szómárványból lágas jantombont, az ő szobraikat — Max Klinger módjára színes

szobrok voltak helyezett mind nagyobb számban kiválasztottjaiknak Wallhallájába.

Mennél jobban emelkedett az évek során költői pályáján, annál igényesebb lett magával és a világgal szemben. Ha ideálsíjainak megvalósítását nem találhatta meg a jelenben, fáradhatatlan képzeletének minden akadályt lebíró időgépén visszarepült akár a legködösebb múltba is. Ha nem lehetett meg hőseit az elérhető közelben, lelke elszárgultott hozzájuk és értük a legszédítőbb messzeségbe is. És a legnagyobb felé nemcsak kutató észrel, hanem vágó szívvel is törő fölfedező utjainak során a sora pörölycsapásaitól nem összetört, hanem keményebbre kalapált férfi visszakért a zsidósághoz is, pontosabban szólva, fölfedezte azt a zsidóságot, amely legjobban megfelelt neki, a kultúr-zsidóság szellemi közösségét.

A megfőrtasodott Lenkeinek a költészet volt igazi vallás-gyökere. Ő is azt hirdette, amit Kics József, aki őszintén kimondotta: „Az ihlet perce a személyn, hol hűbocsánat nyílik nekem.“ Lenkei hétköznap iskolában tanított, a tanterven túlmenően az irodalom szépségeinek bensőséges élvezetére igyekezett ránevelni tanítványait. Mint megrögzött társasági szenvedélyesen kereste az érintkezést embertársaival, kávéházban, emberbaráti egyesületekben, irodalmi társaságokban. Szerette és ápolta az elmésséget, szellemességével fölvilanyozta még a melankólikus is, beszégetés során hőven pazarolta a világirodalom egész területéről düssá gazdagodott műveltségét.

Ámde ha leült íróasztalához és gyakran ültette oda egy édesnek érzett kényszer, mint ha átvárásolódott volna. Írás közben a hétköznapok embe-réből, bár ez is mindig megörizte szellemi arculatán a megkülönböztettség egyéni jegyeit, úgyszólván ünnepélyes ember lett. Negyvenedik évéig „világi“ verseket írt Lenkei, azontúl, szinte nyolcvanadik évében bekövetkezett haláláig, mint ő maga mondta, „vallásos“ költeményeket, amelyeket jóformán teljesen az ő hőseinek, a kultúra hőseinek „szentelt.“ (Ez a kissé banális szó ezuttal a legkifejezőbb.) Legtöbbször hőseinél az álltaluk kifejezett eszméket ünnepelte, vagy az eszméket át az értük megfogott hőseket. Az eszmék mindig a szépnek, jónak, igaznak eszméi, a hősök eszmeharcoknak hol diadalmasodó, hol dicsőn elbukó hajvivói voltak. A Carlylei heroworshipot, a hősök rajongó tiszteletét celebráló költészet szakkadatlant istentisztelet volt. A leg-

többször ünnepelés, de azért nem felejt, olyanújsa költészet, amelyet „jennköltnek“ mondanak a régibb tankönyvek. Mégsem erőltetetlen felszólt hangja deklamálás ez, hanem a költő igen magas-foku és rendkívül sokrétű műveltségéből táplálkozó igazi kultúrköltészet, kulturát kisugárzó és ennél fogva kulturára nevelő költészet, egy ósdiinak tetsző, de jogosultságát el nem veszített kifejezés szerinti: nemes és nemesítő költészet.

Zsidósága is, mint említtük, elsősorban kultur-zsidóság volt. A zsidósághoz mint a lelki és szellemi kulturának egyik legrégebbi, legegységibb, legszűrsabb, évezredek gyilkos vi-szontagságai közepett el nem gyengült, példanadó, az egyetemes emberi kulturát is a maga külön és különlegesen jellegű dus adalékaival gazdagító meg-teszteléséhez ragaszkodott. Ebből már a gyermekkorából magával hozott, de élete első felében még a kellő hanghoz és a megfelelő kifejezéshez nem jutott ragaszkodásból fakadta a keresztény közönséghez és hozzájáruló és a közönség elit-rétegeinek méltánylását is elnyerő, ámde elsősorban mégis csak a zsidóságnak szóló zaidó-tárgyu és szellemi ódáit, elé-giáit, heroikus nagy feleményei és idillikus genre-képei, drámai jelenetei. A minden ízében kulturált felsőbbrendű ember költészetét ez amely nem ereszkedik le a közönséghez, hanem etikai nevelő cé-lalattól fölemelést akarja. Tulke-vés engedelményt tett ahhoz, hogy széles körökben népszere-révé válhassék, de a maga kis-sé fölényes elszigetelődésében is a válogatott műértők kis kö-rének nem hétköznapi sok él-vezetel ajándékozott.

Az egyetemes magyar költészet képtárában külön kis fülke illeti meg, a nem tulsá-gosan szapora poeta doctus-ok tözsomszédságában. A magyar-zsidó költők közül pedig kevés akad, akit nála jobban illette meg a szellem egyre magas-sabbra, olykor erejét megha-ladó magasságokba törő hátor lovagjának fönemesi rangja. Egyetlen szenvedélyt ismert, a lelki nagysággért, az erkölcsi és művészi szépséggért, a szellemi tökéletesbeérésért való rajon-gás szenvedélyét. Ez férfikora derekától nem hagyta el késő aggságáig. (Született 1863. meghalt 1943.) Nyolcvanadik születése napján, tíz nappal halála előtt, amikor meglátogat-tam és nem tudtam, hogy ez lesz nála legutolsó látogatá-som, kínzóan makacs költő-géskől majdnem minden egyes szóval megfűladvén, ezt mon-dotta nekem: „Köszöttek Átem,

Keresem leányomat,

Pajor Juditot

szül. 1928 VIII. 24-én. 1945 januárban Harkán volt, onnan állítólag Ravensbrückbe vittek. Aggódo édesanyja értesített kőr. Pajor-gé, Nagyatádi Szabó-utca 29.

szívvel-lelekkel, de azért ott-hon, igazán otthon mindig csak az én halott hőseim között vol-tam.“ És én néma megértéssel megcsorítottam ráncos kezét.

A zsidóságról szelbet és jel-lemzőbbet valóban nem mond-halott volna, mint ezt:

— Te golfáramként futsz ke-
resztül

A népek órája tengerén,
A part föltödre nekipezsdíté,
S szívet borít duz telőfény.

És büszke önértéssel, semmi,
féle támadástól meg nem ren-díthető hittek, szellemi rangot követelve vallotta a zaidó nép-ről:

— Minden csöpp vérünk egy-
egy emelő,
Hogy tespedésből nemesebb
erő,

Porból új élet pezsdüljön elő,
Dilincz ngakunkon hasztalan
csörög.

Lelkünk mégis ujjongva menny-
dörög:
Látunk töröngy! Munkánk ö-
cés örök!

Három évs meghantolt sírjá-nál megállva, a barátai kegye-let könnyétől megnedvesedő, de azért el nem homályosult szemmel nézve csupán formák váltott, ám örökre el nem tűnt alakját, tárgyilagosan megállta-píthatom, hogy ebből a mus-káhból — az örök szellem megváltó harcának soha el nem pihenő munkájából — Lenkei Henrik fáradhatatlannal kivette hőségesen kimért részét.

Szerencse sorsjegyek

GETTLER BANK ÉS VÁLTÓZSAY
Budapest, Andrássy-ut 47.

Huzás jövő héten!

Férjenc depozitálásból nem tért vissza
sz. Jól felszerelt, munkás
FEMARUJEMMET

bérbeadnám
vagy társulnék

„Tömegrikk“ jelzésre a kiadóba.

Kétszobás, tiszt, elegáns szobát
kores KIMONDOTTAN URIHELYEN,
fiatslebent. Jól felsz. jelzésre a
kiadóba

Keresünk Szabadság-
hegyen megnyíló zsidó
gyermekotthon számára

2-4 éves korban lévő gyermekek
utolsó Montessori vagy Halás
Jenny tanítványot vársz.

bentlakó
gondozónóket.

Irásbeli jelentkezéseket kerünk,
név, lak. és eddigi gyakorlat
megadásával a kiadóval való
bekerülési „48 éves korig“ jel-
zésre.

Megszabás orth. zöber, BOR
saját termésg
ölecső árban, nagyban és kicsinyben
kapható. Előrek Mór, VIII. Kun-u. 11.

Székelv Emil ékszerész
Rákóczi-ut 26

brilláns, aranyat, ezüstöt,
brát legdrágábban vesz.

ZSIDÓ VILÁGHIRADÓ

TUOMAS MANN — A „HEBREW UNION COLLEGE” DISZDOKTORA

Cincinnati-ből jelenti a párisi *Droit et Liberté*, hogy a *Hebrew Union College*, az Egyesült Államok egyik leghíresebb és legrégebbi teológiai intézete — amely most ünnepelte fennállásának hetvenedik évfordulóját — *diszdoktori oklevéllel* tüntette ki Thomas Mann-t.

A világszerte ismert antifasiszta író megleghangú levélben köszönte meg a nagy megtiszteltetést. A levél a többi között ekeket tartalmazza:

„Az a kitüntetés, amelyben részesítettek, életem legkiemelkedőbb megtiszteltetési közé tartozik. Azt hiszem, nem esáladom, ha arra gondolok, hogy a „József legendája” szerente meg sokmennyire ezt a kitüntetést. *És a Héber tudományok fiatal doktora — bár még hetven éves — büszkeséggel tekint azokra a Művészet-konferenciákra, amelyek megalapításának voltak „József legendája”-hoz.*

Szeretnék továbbra is hozzájárulni munkásságommal ahhoz, hogy sikerüljön eltávolítani a mérget, a zsidógyűlölet mérget az emberek közül, akiket ez a mérge még élhet. A jükaratni emberek fáradságtalan igyekezetére és együttműködésére van szükség, hogy immunizálni tudjuk e mérgetől a megfertőzött emberfajtagépet és helyreállítsuk az emberi szolidaritást. Önök, akik egy keresztényt tisztaltak meg diszdoktori oklevelekkel, tanjelét adták annak, hogy ezért az emberi szolidaritásért dolgoznak. Éppen ezért engedjék meg, hogy tiszta szívből mondjak még egyszer köszönetet!

ZSIDÓ MENEKÜLT OTTHON LETT GÖRING OLASZORSZÁGI VILLAJARÓL

Rómából jelentik, hogy Göringnek, az olasz főváros közelében lévő villájában a *Joint Distribution Committee* zsidó menekült otthon rendezett le.

A menekült-otthon ünnepélyes megnyitására résztvettek az UNRA és az *American Relief for Hungary* megbízottai is.

AZ „ORT” EURÓPAI MUNKÁJA MEGINDULT

New Yorkból jelenti az *ATJ*, hogy dr. David Lwovics, az *ORT* világszervezetének alelnöke, aki most tért vissza európai körutjáról, kijelentette:

Az ipari átképzést előmozdító zsidó világorganizáció ugyszólvan Európa minden országában újra megkezdte működését. Az *ORT* iskolái és műhelyei mindenfelé megnyitáltak a zsidó fiatalok számára. Különösen az a

munka nagyjelentőségű, amelyet a németországi *pienekült-táborokban* végeztünk, ahol sürgősen át kell képeznünk az új életre azokat a testvéreinket, akik nem akarnak visszatérni régi lakhelyükre és azelőtti foglalkozásukhoz, hanem kivándorlásra törekednek és új kenyérkeresési lehetőségekhez szeretnének jutni. Az *ORT* munkája az UNRA vezetőknek teljes tetszésével is találkozott.

A BÉCSI FŐTEMLOM ALAPÍTÁSÁNAK SZÁZHUSZADIK ÉVFORDULÓJA

Bécsben ünnepélyes keretek között ülte meg a maradvány zsidóság a *Seitenstettengasse*-ben lévő főtemplom alapításának százhuszadik évfordulóját. Az ünnepi istentiszteleten megjelentek a *Szövetség* Ellenőrző Tanács tagjai és az országok kormány képviselői is.

A *seitenstettengassei* zsinagóga az egyetlen, aránylag épületben maradt bécsi templom. A többi bécsi zsidó templomot, kivétel nélkül, egytől-egyig lebombolták a náciak.

POPOFF BOLGÁR MINISZTER A ZSIDÓSÁG MEGSEGÍTÉSÉRŐL

Szófiából jelenti az *ATJ*, hogy *Georges Popoff* bolgár népesedésiügyi miniszter a következőket jelentette a zsidó hírszolgálati iroda munkatársai előtt:

— Bulgária tudatában van annak, hogy mit szenvedtek a zsidók és mivel tartozunk a zsidóknak ezekért a mérhetetlen szenvedésekért. Mint Bulgária népesedésiügyi minisztere, gondoskodni kívánok arról, hogy Bulgária zsidósága megkapjon minden lehetséges támogatást új életének megalapozásához.

CSANG-KAI-SEK EZER FONTSTERLINGET ADOMÁNYOZOTT A JERUZSÁLEMI HÉBER EGYTEMNEK

Jeruzsálemből jelentik, hogy a Héber Egyetem elnöksége levelet kapott *Csang-Kai-Sek* generalisszimusz feleségétől, amelyben az értesíti a Héber Egyetemet, hogy *Csang-Kai-Sek* megbízásából ezer fontsterlinget juttat el a *Scopus-hegyen* felállítandó *Wingate Memorial Hall* céljaira.

ÉRDEKES SZÉDER-ESTÉK

A mostanában Budapestre érkező külföldi zsidó lapokban érdekes tudósításokat olvashatunk azokról a különös széder-estéről, amelyeket talán ez a legjobb meghatározás — a különös idők tétele szükségessége.

Az egyik ilyen széder-este Palesztinában zajlott le, ahol a tüntető *éhségstrájkot* rendező szülő vezetők is résztvettek a *Jewish Agency* széder-vacsoráján, ahol azonban természetesen semmitsem fogyasztottak, hanem csupán egy *darabka macezt* vettek szájukba — *szimbólikus aktusként*.

A másik ilyen széder-este a *Campellion-hajó fedélzetén* játszódott le, ahol a *Youth Aliyah* 800 fiatal kivándorlója ünnepelte meg „a *galuth utolsó széderét*”. A francia kikötőből utnak indult hajó utasait — a széder-este alkalmából — lávitatilag köszöntötte *Gowin* francia miniszterelnök is, a széder-estén pedig az *amerikai és francia katónai és polgári hatóságok* több képviselője megjelent.

Az *Olasz Szocialista Párt* francia konferenciája egyhangúlag elfogadta azt a határozati javaslatot, amely felszólítja a *szövetséges katonai hatóságokat*, hogy ne gátolják meg az *Olaszország területén lévő zsidó menekültek* továbbjutását *Palesztinába*.

MAKABI-SPORTÜNNEPELY A TELAVIVI STADIONBAN

A telavivi stadionban a közelmúltban zajlott le a *Makkabi-sportszervezetek Makkabi Nemzeti Sport Ünnepe*, amelynek keretében harminc szervezet 5000 tornásza és tornásznője vonult el a nagyszámú közönség előtt.

Az üdvözlések során a legnagyobb lelkesedést *Groff kapitány*nak, *Benjamin brigadéros* megbízottjának az a beszéde váltotta ki, amelyben bejelentette, hogy a *belgiami Makkabi-szervezet*, amely újból meg-

kezdte működését, *lobogót küldött a palesztinai zsidó sport-organizációk szövetségének*.

Groll kapitány nyomban is nyitotta a *belgiami zsidó sportolóknak* ezt a zászló-ajándékát.

TIZEZER ZSIDÓ GYERMEK VAN EURÓPÁBAN KERESZTÉNY CSALÁDOKNAI

Jeruzsálemből jelenti a *Rest-ter-iroda*, hogy *Dobkin*, a *Zsidó Bevándorlási Hivatalt* igazgatója kijelentette:

— Az *Angol-Amerikai Palesztina Bizottság által* ezúttal *nyújtott javaslat* szézer *bevándorlási engedély* egy részét a *zsidó gyermekeknek* kell juttatni. Tizezer zsidó gyermek van jelenleg európai keresztény családoknál. Az európai elhurcolt zsidók száma egyébként 1,600.000. Ezek közül másfél-millió németországi és ausztriai gyűjtőtáborokban él, a többi *Ötösországhban, Svédországhban, Svájcban* és néhány más országban van.

A LENGYEL KORMÁNY FEGYVERNÉ AD A ZSIDÓKNAK

Varsóból jelenti a párisi *Droit et Liberté* hogy a *lengyel kormány* értesítette a zsidóság központi vezetőit arról az elhatározásáról, amelynek értelmében *lyugvert ad* különböző zsidó *önvédelmi szervezeteknek* a helyenként még mindig *gyarabálkodó jászok és antiszemita terrorbandák* tevékenységére.

A *lengyel kormány*nak ez az elhatározása azt jelenti, hogy *Lengyelország* felelős vezetői végre teljesítették a zsidóság központi szervezetek felé kötelezettségét.

SALZBURGBAN MEGGYILKOLTAK EGY ZSIDÓ DEPORTÁLTAT

Bécsből jelentik, hogy *Salzburgban*, a *Salzach folyó partján*, egy meggyilkolt zsidó deportált holttestére bukkantak. A nyomozás során letartóztatott egy *salzburgi rendőrt*, aki a gyilkosság alapos gyanúja terheléséről kiderült, hogy re-

Ne esnájlon lakás gondot, keresse fel ifj. Nagyt Pesten: VIII. VAS-UTCA 5. — Budán: ALKOTÁS-U. 1

rendszerető, takarékos háziasszony tisztítószere

gebben a náccikkal rokonszenvezett:

A meggyilkolt zsidó temetése nagy részvét mellett zajlott le. Az amerikai hatonai hatóságok díszőrséget állítottak a ravatal mellé. A Salzburg melletti New Palestine D. P. Camp elnevezésű kivándorló tábor lakói meghatva kísérték utolsó útjára szerencsétlen társukat, aki már nem mehet velük a Szentföldre.

EGY HÍRES ZSIDÓ SZINÉSZ HALÁLA TEL-AVIVBAN

Jeruzsálemből jelenti a *Palcor Agency*, hogy Baruch Chermersky a *Habimah Színház* nagynevű ex-igazgatója és színésze, Tel-Avivban elhunyt.

HALÁLRA ÍTÉLTÉK A BÉCSI ZSIDÓK TÖMEGGYILKOSÁT

A bécsi esküdtszék kötéláltali halálra ítélte Anton Brunnert, aki éveken keresztül rémuralom alatt tartotta Bécs zsidó lakosságát és elsördendű szerepet játszott az osztrák főváros zsidóságának elhurcolása és kiirtása körül.

SÓS

Szabadalmazott

vidéki újdonságok. Gyártás. Vétel. Eladás. Gerő Sándor, VI., Ó. u. 21.

HIVJON! JÖJJÖN!

Veszek: férfi és női ruhát, fehérneműt, szőrmekabátokat, izogépet, porcellánt.

PETŐFI SANDOR-U. 2. (Ajjáróban) & KRISZTINA-KÖRUT. 119.
GERSTL-MAJOROSI.

Idősebb, magányos ur vidéki HÁZTARTÁSÁNAK VEZETÉSÉT vállalni idősebb, rezsos urasszony. Engel Károlyné, Bpest, Aradi-u. 29. I. 4.

Magányos ur vidéki HÁZTARTÁSÁNAK VEZETÉSÉT vállalni 40 éves, özvegy urasszony. Breier Lászlóné, VI., Aradi-utca 31. III. 28.

VIDÉKIEK FIGYELMÉBE!
F. M. 62030/945 sz. eng.

konzerválásra alkalmas ecelpótló

12-szeres hígításhoz.

Bajor Sándor, Budapest, VII., Dob-utca 27. Telefon: 422-390.

Jóhis édesanyánk kis HÁZTARTÁSÁNAK VEZETÉSÉRE keresünk komoly női. „Szerény” jellegű. Patakhoz, Bajcsy-Zsilinszky-ut 29.

Jóhiségek, ur házaspár vezetésére magányos ur ember kislakásos háztartását, fizetés nélkül, ha kapni egy kis költséget, befizetett szobát, részbeni ellátással. Cím: Freud Vilmosné, VII., Dembinsky-utca 41. II. emelet, ajtó 28.

Az Ifjuság Hangja

Rovatvezető: Benoschofsky Ilona

A GYEREKEKHEZ!

Mától fogva az „Uj Élet” nemcsak a felnőttek ujságja, hanem a ti lapotok is, gyerekek. Ahogy az „Uj Élet”-et bárhol meglátjátok, lapozzátok fel a 14. oldalra, az lesz a ti oldalatok. Ezen az oldalon egyszer szép kis mesét fognak találni a kis gyerekek, máskor szép és izgalmas regényt a nagyok. Egyszer-egyszer valami szép verset is olvashattok majd itt és még azt is megígérem, hogy néha-néha egy-egy játék is lesz benne, tréfás történet, találós kérdés, rejtvény meg csupa olyan dolog, ami biztosan nagyon fog érdekelni mindannyiunkat. Azt is szeretném, ha majd később, amikor már egy kicsit ismerni fogjuk egymást a lapon keresztül személyesen is megismerkednénk. Most először Ábrahámról fogok a kicsiknek mesélni.

Ábrahám gyermekkorá

Ábrahám nagyon régen élt. Az édesapját Terachnak hívták és kereskedő volt. Furcsa dolgokat árult az üzletében: bálványokat. Talán van is köztetek olyan, aki tudja is, hogy mi a bálvány. De aki még nem hallott róla, annak elárulhatom, hogy a bálványok szobrok, olyanok, mint az emberek, csak fából vagy kőből készülnek és nem élnek. De abban az időben, amiről most mesélek, ezekhez a bálványokhoz imádkozni szoktak. Mert ez a mese nagyon-nagyon régen történt, akkor az emberek még nem voltak olyan okosak, mint most és azt hitték, hogy ezek a bálványok tudnak rajtuk segíteni, ha hozzájuk imádkoznak és segítséget kérnek tőlük. Ábrahám azonban okos kisfiú volt, nem hitt ezekben a bálvány-mesékben. — Hogyan tudna ez a bálvány rajta segíteni — törte a fejt. — amikor kőből készült, mozdulni sem tud, sem gondolkodni. Aki rajtuk segíteni tud és akihez én imádkozni szeretnék, az biztosan nagyobb minden szobornál és hatalmasabb minden embernél. De ki lehet az? Akitet ismerünk, mind csak emberek, nem lehetnek az emberek életének az igazítói.

És ahogy így gondolkozott és törte a fejét nap-nap után, végül rájött, hogy imádkozni csak Istenhez lehet, aki olyan nagy, hogy már látni sem lehet, olyan hatalmas, hogy a leg hatalmasabb királynál is sokkal hatalmasabb és olyan jó, hogy minden embert egyformán szeret. Ezért lehet benne bízni.

Ábrahám úgy érezte magát, mintha egy nagy titkot tudott volna meg. És valóban titok is volt ez, mert az emberek, ahogy

mondtam az előbb, mindenféle bálványokat tiszteltek.

— Én vagyok a földön az egyetlen, aki Istenről tudok, — gondolta Ábrahám büszkén, — de meg fogom a többieket is tanítani, akármilyen nehéz is lesz, mert nem tetszik nekem ez a bálványtiszteltet.

Nézzük csak, hogy mi történt. Egy napon Ábrahám apjának valami dolga akadt és mielőtt elment hazulról, azt mondta a fiának:

— Idefigyelj, Ábrahám, nekem most el kell mennem itthonról, de nem szeretném bezárni a boltot. Te már elég nagy fiú vagy, én rád szeretném bízni egy kicsit az egész üzletet. Ha vevő jön és bálványt akar venni, szolgálj ki tisztességesen, akudj ki jól az árárt és vigyázz, hogy be ne csápijanak.

Ezzel már el is ment és otthagyla Ábrahámot a bálványokkal.

Ábrahám szíve pedig hevesen kezdett dobogni. Nem csak azért, mert büszke volt apja bizalmára, hanem azért is, mert valami nagyon jó dolog jutott az eszébe és alig várta, hogy az első vevő bejőjön a boltjába.

Egyszer csak jön is egy nagyon öreg asszony.

— Terachot keresem — mondja. — mert új bálványt szeretnék vásárolni.

— Nincs itthon az apám — válaszolja Ábrahám, — de kiszolgáltak én is, nagyon szívesen. Milyen bálványt parancsolsz?

Csak egy egészen kis bálványra volna szükségem — sőt hajl maggot az öregasszony, — nincsen nagyobbra pénzem. Ezzel már meg is indul a boltnak abba a sarkába, ahol az egészen kis bálványok voltak felhalmozva.

— Miért vásárolsz magadnak új bálványt, ha nincsen pénzed? Mi történt a régivel — érdeklődött Ábrahám és egyre jobban érezte, hogy most ez az öregasszony lesz az első, akit megláthat Istenhez imádkozni.

— Jaj, képzeld — sóhajtozott tovább az öregasszony, — ellopták a régi bálványomat. Ott állt szegénykém a kapumélyedésben, hogy jól tudjon vigyázni a házamra és elkergessa a rablókat, ha jönnek és most valaki éppen őt rabolta el.

— Tolvajok ellen védeit téged az a bálvány?

— Igen, flascám, azért is sietek gyorsan újat venni, nehogy még az egész házamat kirabolják, amíg nincs tolvaj-üző bálvány a kapum mellett.

— Én csak arra vagyok kíváncsi, mit csinál egy ilyen bálvány, ha mégis tolvaj jön a házadhoz — tette tudatlannak magát Ábrahám. — Talán kibálni kezd és felébreszt titokot, ha alusztok éppen?

— Hogyan mondhat ilyen egy nagy fiú — méltalankodott a néni — hogyan tudna a bálvány kibálni, mikor nincs is hangja.

— Akkor talán botot ragad és elkergeti a tolvajokat? — Ábrahám még mindig úgy tett, mintha semmit sem tudna a bálványok tehetetlenségéről a világon.

— Ez-e? Hogy tudna ez botot ragadni és rablót kergetni, hát nem tudod, hogy kőből véste ki az apád? Nem él az.

— Szóval azt mondod, nem él, hangja nincs, kergetni sem tud, de még sajátmagára sem tudott vigyázni, mert hiszen őt magát is ellopták, én csak azt nem értem akkor, hogy hogyan tud téged és az egész házat megvédeni, ha még magára sem tudott vigyázni?

Az öregasszony egészen beszerezavarodott.

Hát... magára nem tudott, annyi tény és amit mondasz, az úgy látszik, mind igaz, de hát akkor mit tegyek, tépelődől szomorúan a néni, — kibem bizhatom, ki hoz nekem segítséget?

Nem a bálvány, hanem Isten egyedül, aki az égből lakik és mindannyiunkat lát. Olyan hatalmas ő, hogy minden emberre egyszerre tud vigyázni. Ő szeretem én is. Menj haza és imádkozz öhozzá, meglátod milyen nyugodt leszel, mert megvéd ő téged minden bálványtól sokkal jobban.

Az öregasszony megértette, amit Ábrahám mondott neki és ettől a perctől kezdve csak Istent bízott.

UJ KÖNYVEK

Naturum Elemér: *Magyó vesztőhely*

A nagykatái munkaszolgálatosok szörnyű viszontagságait tárja az olvasók elé ez a különösen megírt *Élmény-regény*, amely minden detektívregénynél izgalmasabb. Az *Élet rettenetesebb eseteit* tud produkálni az írói fantáziánál is.

Solomon Elemér felelőtlően „emlékművel” állít ebben a kis könyvben az ismeretlen Munkaszolgálatosnak, aki védtelenül lapított a kezében állott az ágyuk és gépfegyverek tüzeiben, s akét maguk előtt hájszóltak barmok módjára a fasiszta sorok, hogy felrobbanjának az aknamezőkben.

Az ilyen könyv erős fegyverünk lehet a fasiszta maraklék-szellem elleni küzdelemben. A könyv a „Képes Figyelő” kiadásában jelent meg.

Soós Magda:

Szabadulók

„Ezeket a versket Németországban, rabszolgahasorban írtam, amikor még hittem azt, hogy valaha még visszatérülök ebbe a világba, de azt akkor is szilárdan hittem, hogy ez a világ a szabad és dolgozó embereket világa lesz.” írja Soós Magda a *Szabadulók* előszavában.

Valóban: a különö zsidó költőnek tartalmilag és formailag egyaránt szép versei arról tanuskodnak, hogy a németországi koncentrációs tábor mélyén is rendületlenül hitt abban az új világban, amely szemünk előtt született meg és most már kezdi megkapni a maga irodalmi kifejeződését is.

Soós Magda az új idők dalosa volt a fasiszta rabsághoz is. Versei: irodalmi valörű, maradandó kordokumentumok, amelyek jobban jelzik a letűnt évek történetét, mint a költőjének hangulatát, mint minden titkos programnyomtatvány, vagy napló-jegyzet.

Ezek az „illegális” versek, amelyekkel Soós Magdának sikerült a német fogságból a szabadság világába átmentenie, megérdemlik, hogy minél több-ször szólaljanak meg a szavatók ajkáról és minél szélesebb-körű közönséghez jussanak el. *Farkashegy* Miklós Elnömszéklet a nagy művész sikerült alkotásai közé tartoznak.

S.

Szörmét

legjobb minőségben, legolcsóbban

Gewürz szücsnél

IV. Kossuth Lajos-utca 15. 161. emelet, Alkalmi és legújabb modellek szerinti.

A Bécsi-ut külső részét nevezzék el a „Szenvedések útjára”-nak

A Kisgazdapárt fővárosi bizottsági tagjainak az e heti közgyűlést megelőző előkészítő ülésén Vészi Gyula fővárosi bizottsági tag, a Kisgazdapárt öbudaí tagozatának elnöke javaslatot tett, hogy a fővárosi közgyűlésen terjesszenek elő indítványt, hogy a Bécsi-ut külső részét, amelyen annyi férfit, nőt és gyermeket hurcoltak az öbudaí lóglgyárba és onnan a különböző haláltáborokba, nevezzék el *Deportáltak útjának*, vagy pedig jelöljék meg valamilyen más hasonló elnevezéssel. *Rózsa Gyula* bizottsági tag élesen szembeszállt az indítvánnyal, hivatkozva arra, hogy a honvédek is szenvedtek és nincs jogosultsága az ilyen megkülönböztetéseknek. *Szilágyi Sándor* fővárosi bizottsági tag,

a Pesti Izraelita Hittársaság elnöke vezetője fejtette ki azután ennek az álláspontnak teljesen hamis voltát, a honvédség létszámának a zsidóság szenvedéseivel való szembeállítását. A maga részéről indokoltan tartja az elnevezést elnevezést, nevezzék el esetleg az utat a „Szenvedések útjára”-nak. *Dudás József* fővárosi bizottsági tag a maga részéről is a „Szenvedések útjára” elnevezést javasolta. Ezek után a Kisgazdapárt fővárosi bizottsági tagjainak értekezlete *magáévá* tette az indítványt s meghívta Vészi Gyulát, hogy azt terjessze elő a szerdai közgyűlésen. Amennyiben a polgármester magáévá teszi az indítványt, úgy az a fővárosi közgyűlési közgyűlés napirendjére kerül.

Mártirok temetése Győrött

A győri Chevra Kadisa feladólója tüzte ki, hogy az egy szomorú nevezetességre szert tett kelet-nyugati irányú utvonallal mentén, amerre a nyilas brigantik mártírjeinket hurcolták, méltatlan helyen eltemetett zsidó testvéreink holttesteit exhumáltatja és győri temetőjében helyezi örök nyugalomra. Ezt a feladatot a győri Szentegylet mindenképp felelt állónak látja és végre is hajtja, annak ellenére, hogy mai, még a vidéki, sőt dunántúli zsidó viszonylatban is tökéletes kifosztottsága anyagilag teljesen tönkretett, sőt minden segélykiáltása mindaddig hiábavaló volt. Ugy érzik a Szentegylet vezetői, hogy semmi áldozat, verejtékes munka, pénzhiány okozta adósságesztés nem tarthatja vissza őket attól, hogy utszélen, legelőkn, sőt néha trágyadombok alatt eltemelt testvéreinket zsidó temetőben hantolják el. *Tulajdonképp több-szében budapesti testvéreink azok, akiket most a győriek exhumáltak*, hiszen saját hozzátartozóikat vonnton szállították az auschwitzi gúzkamrákba a világtörténelem legvéresebb kezű bestiái.

Május 12-én, vasárnap délelőtt, Ragyogó napfény az égen, gyászruhás gyülekezet a véletlenségből aránylag épségben maradt győri zsidótemetőben 48 testvérünk felett mondott magasszónyvalású gyászbeszédet dr. *Eisenberg Béla* rabbi. Körülnézve a hallgatóság sorai között, akik sűrű sorokban veszik körül a sirt, bizony azt kellett megállapítani, hogy *csak gyűrték vannak ott*. Pedig a Chevra minden budapesti hozzátartozót, akinek neve és címe egyáltalában megállapítható volt az elhunytakról *talált okmányokból, teleféken értesített*. A pár nappal ezelőtt Ásványrárói

történet exhumálásuknál, ahol pedig legtöbb esetben a hátramaradtak szempontjából, nagyon fontos lett volna a hozzátartozók megjelenése az exhumálások miatt, szintén alig 5-6 halott hozzátartozói voltak részt. Érdemesen a budapesti zsidóságunk az a részvétel-sége. Itt áll egy teljesen kifosztott kis vidéki város, alig egytizedrésznél megmaradt zsidósága, heroikus erőfeszítésekkel tesz, hogy budapesti testvéreink temetői zsidó temetőbe temesse el és a budapesti zsidóság majdnem teljesen részvétele nélkül. Remélhető, hogy sikerül őket szörnyű kálváriaikból feleznit, hogy sícsenek győri testvéreink segítségére, akik halottaikat temetik!

— **Eljegyzés.** *Licht* Hanna (Körösladány) Szarvas és *Farkas Ernő*, Szarvas, jegyesek. M. K. E. H.

— **Képtelenség.** Helyesbítési Jelen festőművész, önálló művészi képtelensége (VII. Csokonai-utca 36. I. 3.), május 29-ig tart.

Benősülhet

szeregyasszony órák ültetésére, 50-60 közötti szakember. „Ismerettség hiányában” jelölése a kiadónak.

ÖZVEGYASSZONY, vagyoneval és halottal

férjhez menne

50-60 közötti, fiatal, keresettel bíró kereskedőház. „Egyedülálló” jelölése a kiadónak.

Csinos, fiatal, 27 éves, fiatal, öZVEGY ASSZONY, lakás, üzlet felett rendelkező.

házasság céljából

megismerkedés, korrek, jó megjelölés, intelligens, armbérel, 47 éves férfi, „Tulajdon” jelölése a kiadónak.

HIREK

AZ UJ ÉLET

egyes száma: 10 millió P
1 hónapi előfizetés:
40 millió P

(Az e heti drágulás nyomán 174 százalék, papír két és félszeres, személyzeti kiadás: 200 százalékos emelés)

— **Könlös Aladár** egyetlen magánúró. **Könlös Aladár**, a különö író és költő az „Uj Magyar Irodalom” tárgyköréből a Füzvény Péter Tudomány- és Technikaügyi fakultásán egyetemi magánúró lett.

— **Sós Armin** alköveinek leleplezése. Május 19-én, vasárnap délután 14 órakor leplezik le a farkasréti zsidó temetőben az 1944 megpróbáltatásai közepette elhunyt **Sós Armin** vasúti vezérigazgatónak, a Budai Hittársaság nagyvezíri elöljárójának és öngyilkossá lett hitvesének, **sz. Bercel Rózsinak** a síremlékét. A sírkötelekzési szerződés egyházi részét dr. **Hevesi Ferenc** pesti és dr. **Bencsichsky Imre** budai főbírói valamint **Székely Sándor** főbírói végzik. A budai hittársaság nevében dr. **Csahódi Sándor** elnök mond emlékköszönetet. A sírkötelekzési szerződés a főváros, a PZSKRT és a zsidó intézmények egész sora képviselteti magát.

— **Helyreigazítás.** Lapunk múlt heti számába sajtóhibák folytán névcsere esuzzott, melyet most rektifikálunk. Ezért szerint az Országos Gyűlésen a **Műsz. Szervezet** halálozati javaslatát dr. **Dánfalvi Miklós** elnök terjesztette elő.

— **Előadás az amerikai orvostudomány fejlődéséről.** Dr. **Földes Gyula** pensilvániai főorvos május 18-án, délután 11 órakor a Zsidókórház tudományos ülésén előadást tart az amerikai orvosi tudomány fejlődéséről. Vendégeket szivesen látunk.

— **Gellért Endre** tanfelfüggetlési előadása Debrecenben. **Gellért Endre**, a Pesti Izr. Hittársaság tanfelfüggetléje, a Palesztina bizottság elnöke a debreceni Hittársaság tanácstermében és a Kálváriai Blokk Otthonában előadást tartott. Az előadás **Lazkás L. Pál**, a Honvéd Iskolai elnöke és **Gábor Dezső**, a debreceni statusquo izr. iskolák igazgatója szövegezte. **Gellért Endre** a tanfelfüggetlési tárgyat ott is beszélt, ahol **Kardos Pál** is. Kolozsvári előjáró üdvözölte.

— **A Kaposvári Izr. Hittársaság** közönségtalálkozója. „Mind-naknak kik együttes ünnepükön a kaposvári rabbiaktól, alkalmából szeretettel megvívó találkozásával tráshán fellépett, ez után mondunk szívből igaz közönetet. A Kaposvári Izraelita Hittársaság nevében **Antal György** elnök dr. **Károly Henrik** főbíró.

— A Pesti Izr. Hittközség kulturális ügyosztálya május 19-én, vasárnap délelőli 11 órai kezdettel a Fürst Sándor-utca 21. b. alatti kultúrteremben **HEINE-ünnepséget** rendez. Előadást tart: **Dr. Turóczy-Trosler József** egyet. tanár, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja; Heine-lalokai énekelnek: **Gödry Kati, Galsai Ervin, Nemes Zoltán, Heine-kötemények** szavaihoz: **Kelen Dóra** és **Csiki József**, Zongorán kíséri: **Fraknói Károly**. — Belépődíj nincs.

— A Magyar Izr. Kézmű és Földművelési Egyesület (MIKFÉ) június 3-án, hétfőn d. u. 6 órakor tartja évi rendes közgyűlést a Pesti Izr. Hittközség székházában (Sip-u. 12.) A tárgysorozatban szerepel az egyesület mártírjairól való megemlékezés, jelentős az 1945 évi mérleg, tisztújítás és az 1946 évi költségvetés.

— **Halálozás.** Mely részvét mellett kísérték május hó 9-én a rákoskeresztúri zsidó temetőben utolsó útjára 63 éves korában **Guttmann Géza** banküzlet tulajdonost. Az elhunyt majdnem 40 évig fevékenykedett a bankszakmában és a tőzsde tanácsában. Öntudatos, jótékony zsidó volt és főképpen az egyetemi ifjúságot halhatósan támogatta. Felesége, leánya, vejei, testvérei, rokonsága, baráti köre őrzi emlékét. A gyászbeszédet **Dr. Hevesi Ferenc** főrabbi tartotta, a gyászszertartást **Abrahamson Mavó** főkántor végezte. Az értékpapír és a banküzlettulajdonosok nevében **Gulh Samu** búcsuztatta.

— Az „**Áhánás Rélm**” Országos Fehérvári Szeretet Egylet hagyományához híven folytatja a beteges és elgyengült hitbetegek testi és lelki megerősítését célzó munkáját és e célból május 10-én, a székelyvárosi Erzsébet szeretetotthonnak központjában és hét főkéjében elhelyezett zsidóhitt gyánolók részére a gyertyagyújtás szertartásával kapcsolatosan, péntek esti istentiszteletet rendezett a VIII., Alföldi-u. 6-8 szám alatti szeretetotthonban. Vajna József elnök meleg szavakkal üdvözölte a nagyszámú megjelent agyokt és vendégeket. Hübsch Alfréd útkar ismertette a városi szeretetotthonokban elhelyezett gyánolók átszociális előkészítésére vonatkozó munkálatakat, az agyok megerősítését célzó teendőket, valamint a Jónai székely-akció támogató készségét. A péntek esti gyertyákat örv. Büchler Jakabné, egy kiváló rabbi családja: **Is** származó gyánolót gyújtotta meg és mondotta el a Mincshó és Maany Jónát és a Kildus Áldását. **Dr. Löwenheim Miksa** rabbi, kórházi lelkész végezte a hitbuzgalmi hitzónolót. **Kozma Bernát** tanár, városi gyánolót a bodai izr. hittközség volt képv. testület tagja köszöntötte az agyok nevében a rendezést, végül **Dr. Salgó László** körzeti rabbi fejezte be bibliai áldásmondásával a lélekenyelő ünnepélyt.

Schulz Jenő cég
Árú-Ékszerész (Órajavítás)
VII., Wesselényi-u. 8. a régi házban
Gergely Miklós
aranyműves és ékszerész
VÉTEL ELADÁS

A Negyedik Hamizrachji heti szidra előadását folyó hó 18-án, szombaton d. e. 11 órakor Akéfa-utca 22. szám alatti helyiségében tartja meg.
Gács Teri, a „Mélysgéből kiáltunk hozzád” c. könyv írója „Zsidó tanítások zsidó költők tükreben” címen fog előadást tartani. Minden chavérunkat szeretettel várjuk. Hozza magával hölgyismerőseit.

Szerkesztői üzenetek
(Ebben a rovatban csakis közérdekű levelekre válaszolunk. — Névtelen leveleket nem veszünk figyelembe.)

Többeknek. Számos levél érkezett hozzánk, melyeknek írói a **Lichtenwörthben elhunyt deportáltak névsorának közlését kérték.** Múltan e névsor közlétele rajtunk kívül álló okokból nem történhetik meg, közöljük a levélírókkal, hogy e lista megtekinthető az **Országos Műsz. Szervezet** (Bajcsy-Zsilinszky E.-ut 5.) irodájában. Válaszbélyeg beküldése esetén kívánóságra levélben is válaszolnak.

Polláké. Cságyvel forduljon a Degó-hoz: Budapest, VII., Bethlentér 2.

W. I. Szolnok. Forduljon a Zsidó Világszövetség (Tudakozó és Szabizslikai) hivatalához: Budapest, V., Wekerle Sándor-utca 7.

KOMOLY URILEÁNY keres házasság céljából
38-48-as urak. Válaszokat „Amerikába megyünk” jellegre a kiadóba.

34 éves vagyok, 20 hónapos kislányom van. FÉRJHEZMENNÉK jómódu uriemberhez. „Szeretetre vágyom” jellegre Patakhhoz, Bajcsy-Zsilinszky-ut 18.

Házasság céljából
megismerkednék alacsonytermű nővel, 20-30-ig, kinek szobakönyháza lakása van. 31 éves, két szakmával rendelkező iparos vagyok. Válaszokat lehetőleg fényképpel „Szébb élet” jel. a kiad.

Férjhez adnám
csinos, barna urokabugomát, kinek amerikai bevándorlása van, komoly, intelligens, fiomlelkű, ortb. urileánából való fiatalemberhez. 38-40-ig. Kimerítő leveleket „Szép jövő” jellegre a kiadóba.

ONÁLLÓ, jó egzisztenciával bíró urinő
intelligens, 50-es uriemberhez férjhez menne,
aki segítségére lenne. „Rozsa egyedül” jellegre a kiadóba.

EGYEDÜLÁLLÓ ASSZONY, két-szobás főbérteli lakással, 50-55 év körüli jobb iparos vagy kereskedő

élettársat keres
„Arany virág” jel. a kiadóba.

Minden kedveskedőnek ajánlom.
DEPORTÁLT ÖZVEGYE, 43 éves, kétszobás, csinosan berendezett lakással, megismerkedne hozzáillő urral.

házaság céljából
„Ügyes üzletasszony” jellegre a kiadóba.

Egyedülmaradt, 36 éves, vidéki, önálló lakatos, és bűnözösmester, lehetőleg a szakmába
benősüne
Keresi hozzáillő lányt vagy asszonyt ismeretséggel, 25-32 évig. „Hollagok leszünk” jellegre a kiadóba.

24 éves, szigorúan vallásos, ÜZLETTEL RENDELKEZŐ vidéki fiatalember
keri azokat, kik rokonságba vagy ismeretséggé vannak hozzáillő és/hajlábász befazs: toár kis-leánnyal, irjanak vagy irassanak „Lév táj” jel. a kiadóba.

Két csinos fiatal urileány
szép, berendezett lakással, megismerkedne
házaság
céljából önálló, egzisztenciával rendelkező fiatalemberrel. „Mogás” jellegre a kiadóba.

28 éves, csinos özvegyasszony,
jó háttérrel rendelkezik, megismerkedne
házaság céljából
komoly, magas flakalemberecél. „Nyaraló van” jel. a kiadóba.

Csinos, litván, egyedül maradt fiatal urileány
ismerettség hiányában ezután keres egy jómegjelent, intellegens, komoly, jellekű, keresettel bíró urat. **HÁZASSÁG CÉLJÁBÓL.** Vidéki is lehet. „Szem a lélek tükre” jellegre a kiadóba.

JÓMEGJELENÉS, 40 éves állomány- nélküli litván barátomat, aki üzemi, vállalat vezetésére alkalmas,
megnősíteném
Jobb anyagi viszonyok között levő urinő, bizalommal megirt levelet „Talig beszéletes” jellegre a kiadóba.

TÁRSASÁGHELI FIATALEMBER, jól pozicionált.

házaságot kötne
társaságheii leánnyal vagy asszonnyal. „Hozomány” jellegre New-York hirdetőbe, Erzsébet-körút 9.

52 éves, vallásos, doktorált, ismeretlen uriember, olyan megértő és némi hozományval rendelkező
házasársat keres,
aki az annehwilt kinek utján elvesztett családját pótolná. Leveleket „Dr. filosof” jellegre a kiadóba.

Munkaszorgalmas 43 éves özvegye, két szobás lakással, megismerkedne
házaság céljából
iparos vagy kereskedővel. Lehet vidéki is. „Csinos asszony” jellegre a kiadóba.

Keresek HUGOMNAK, ki önálló üzlettel és lakással rendelkezik.
házaság céljából
intelligens urat, 56 évig. „Özvegyasszony” jel. a kiadóba.

A zsinagóga naptára

Május 16, esütörtök: Ijár 16, péntek: 16, szombat: 17, vasárnap: 18, hétfő: 19, kedd: 20, szerda: 21, esütörtök: 22.
Szombaton, május 18-án heti szidra: **Tóháir, hállóra: Jeremiás XXXII. 6-27.**

IMÁDÓK:

Imaházak	Péntek		Szombat		Hétköznapi	
	óra	perc	óra	perc	óra	perc
Dobány	7:28	7:15	7:38	9:05	7:15	8:40
Rumbach	8:17	10:10	7:00	7:30	7:30	8:30
Bethlen	7:38	7:10	7:30	7:30	7:30	8:30
Góky	7:38	7:10	7:30	7:30	7:30	8:30
Dózsa	7:38	7:10	7:30	7:30	7:30	8:30
Nagyfuv.	7:38	7:10	7:30	7:30	7:30	8:30
Iáva	7:38	7:10	7:30	7:30	7:30	8:30
Zugló	7:38	7:10	7:30	7:30	7:30	8:30
Fiúárvah.	7:38	7:10	7:30	7:30	7:30	8:30
Leányárv.	7:38	7:10	7:30	7:30	7:30	8:30

Péntek esti gyertyagyújtás: 8 óra 05 perckor.

Budai istentiszteletek: Ujjakk templomban (III., Zsigmond-ut 49.) és Lágymányoson (XI., Bocskay-ut 37.) péntek este 7 órakor, szombat d. e. 1/2 11 órakor, a pasaréti imaházban (Torockó-ut 6.b.) péntek este 7 órakor, szombat reggel 8 órakor.

Óbudai templom: III., Zichy-utca 9., péntek és ünn. este 7 órakor, szombat és ünnep d. e. 9 órakor

Megismerkedne 32 éves, magas, jó megjelenésű vidéki fiatalember

házaság céljából
22-30-ig, házias leánnyal vagy gyermektelen özvegyel, ki megértő felesége lenne. Kivárandós lehetőségek. Fényképes válogatás diszkréciával „Lábil ról” jellegre a kiadóba.

Megnősülne

minden információt kibíró, 37 éves, egyedülmaradt, intelligens, otthonos és szeretőre vágyó

kereskedő
Kérem azon jólelkű, csinos leány vagy asszony ózinte levelet, kinek lakása van és lehetetlen anyagiul hozzájárulna, vagy formális helyben lehetősége van. „Lélekenber” jellegre a kiadóba.

UJÉLET
A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztés és kiadóhivatal:
VII., Sip-u 12. — Telefon: (23)-034.
Kiadótulajdonos:
A MAGYARORSZÁGI ISRAELITAE ORSZÁGOS IRODÁJA
Felelős szerkesztő és felelős kiadó:
ROOZ REZSO

Előfizetés 1 hónap 40 millió P.

Postaalkarékpenziári csekkészlettel számra: 26.209. (Magyarországi Izraeliták Országos Irodája.)

Beküldött kéziratokat nem örlünk meg a visszaküldésükre nem vállalkozunk.

Nyomatott a Globus nyomdai mintőzetel körforgóképein. Felnyomozó vezető: Margittay Antal